

Πρόσφατη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας

1. ΣτΕ 177/2023 Ολομέλεια

Πρόεδρος: Δ. Σκαλτσούνης

Εισηγητής: Η. Μάζος, Σύμβουλος Επικρατείας

Δικηγόροι: Β. Παπαστεργίου, Π. Μασουρίδου (αιτούντες), Ε. Πασαμιχάλη (ΝΣΚ)

Η Τουρκία ως ασφαλής τρίτη χώρα – Έννομο συμφέρον – Κατάργηση δίκης - Άρθρο 38 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ – Αποστολή προδικαστικού ερωτήματος

Εθνική (κανονιστική) ρύθμιση, με την οποία χαρακτηρίζεται ως γενικώς ασφαλής για ορισμένες κατηγορίες αιτούντων διεθνή προστασία τρίτη χώρα (Τουρκία), η οποία έχει μεν αναλάβει την νομική υποχρέωση να επιτρέπει την επανεισδοχή στο έδαφος της των εν λόγω κατηγοριών αιτούντων διεθνή προστασία, προκύπτει, όμως, ότι για μεγάλο χρονικό διάστημα (που στην συγκεκριμένη περίπτωση υπερβαίνει τους είκοσι μήνες) η χώρα αυτή αρνείται την επανεισδοχή και δεν προκύπτει ότι ερευνήθηκε το ενδεχόμενο να μεταβληθεί η στάση της χώρας στο προσεχές μέλλον.

1. ...

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της κοινής απόφασης 42799/3.6.2021 του Αναπληρωτή Υπουργού Εξωτερικών και του Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου, με τίτλο «Καθορισμός τρίτων χωρών που χαρακτηρίζονται ως ασφαλείς και κατάρτιση εθνικού καταλόγου, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 86 του ν. 4636/2019 (Α' 169)» (Β' 2425/7.6.2021), με την οποία, κατόπιν της 8815/14.5.2021 εισήγησης του Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου, καταρτίστηκε εθνικός κατάλογος ασφαλών τρίτων χωρών που περιλαμβάνει την Τουρκία ως ασφαλή τρίτη χώρα για τους αιτούντες διεθνή προστασία με χώρα καταγωγής την Συρία, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές και την Σομαλία. Με το δε μεταγενέστερο, με αριθμό κατάθεσης 113/4.3.2022 από 3.3.2022 «υπόμνημα αίτησης συνέχισης δίκης» ζητείται α) κατ' επίκληση του άρθρου 32 παρ. 3 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), η ακύρωση της κοινής απόφασης 458568/15.12.2021 των ιδίων Υπουργών, με τίτλο «Τροποποίηση της υπ' αρ. 42799/03.06.2021 κοινής απόφασης των Υπουργών Μετανάστευσης και Ασύλου ...» (Β' 5949/16.12.2021), καθ' ό μέρος με την απόφαση αυτή, κατόπιν της 438958/7.12.2021 νεότερης εισήγησης του Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου, καθορίζεται η Τουρκία ως ασφαλής τρίτη χώρα για τους ανωτέρω αιτούντες διεθνή προστασία (ήτοι τους αιτούντες με χώρα καταγωγής την

Συρία, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές και την Σομαλία) και β) η συνέχιση της δίκης ως προς την αρχικώς προσβληθείσα 42799/3.6.2021 κοινή υπουργική απόφαση και η ακύρωση της πράξης αυτής.

3....

4. Επειδή, η από 28.7.1951 Διεθνής Σύμβαση της Γενεύης περί της Νομικής Καταστάσεως των Προσφύγων (στο εξής «Σύμβαση της Γενεύης»), η οποία κυρώθηκε με το ν.δ. 3989/1959 (Α΄ 201), ορίζει στο άρθρο 1, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Α. Εν τη εννοία της παρούσης συμβάσεως ο όρος “πρόσφυξ” εφαρμόζεται επί: 1. ... 2. παντός προσώπου όπερ συνεπεία γεγονότων επελθόντων προ της 1ης Ιανουαρίου 1951 και δικαιολογημένου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως [ως “κοινωνικής τάξεως” νοουμένης της “συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα”, βλ. ΣτΕ 2666/2006] ή πολιτικών πεποιθήσεων ευρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα και δεν δύναται ή, λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να απολαύη της προστασίας της χώρας ταύτης, ή εάν μη έχον υπηκοότητά τινα και ευρισκόμενον συνεπεία τοιούτων γεγονότων εκτός της χώρας της προηγουμένης συνήθους αυτού διαμονής, δεν δύναται ή, λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να επιστρέψη εις ταύτην ... Β. 1. Εν τη εννοία της παρούσης Συμβάσεως, αι λέξεις “γεγονότα επελθόντα προ της 1ης Ιανουαρίου 1951” εν άρθρω 1Α σημαίνουν, είτε α) “γεγονότα επελθόντα προ της 1ης Ιανουαρίου 1951 εν Ευρώπη” είτε β) “γεγονότα επελθόντα προ της 1ης Ιανουαρίου 1951 εν Ευρώπη ή αλλαχού ...”». Κατά δε την υπογραφή της ανωτέρω Σύμβασης της Γενεύης η Κυβέρνηση της Τουρκικής Δημοκρατίας δήλωσε ότι, όσον αφορά τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει δυνάμει της εν λόγω Σύμβασης, η διαλαμβανομένη στο άρθρο 1Α διατύπωση «γεγονότα επελθόντα προ της 1ης Ιανουαρίου 1951» θεωρείται ως αναφερομένη σε γεγονότα επελθόντα πριν από την 1η Ιανουαρίου 1951 στην Ευρώπη και ότι, συνεπώς, ουδεμία υποχρέωση αναφερομένη σε γεγονότα «επελθόντα αλλαχού» προτίθεται να αναλάβει. Ακολούθως, με το από 31.1.1967 Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης, το οποίο κυρώθηκε με τον α.ν. 389/1968 (Α΄ 125), καταργήθηκε ο ανωτέρω χρονικός περιορισμός και ορίσθηκε περαιτέρω ότι το εν λόγω πρωτόκολλο θα εφαρμοσθεί χωρίς γεωγραφικό περιορισμό, με την επιφύλαξη ότι «ουχ ήττον, αι ήδη γενόμεναι δηλώσεις, δυνάμει του εδαφίου “α” της παραγράφου 1 του Τμήματος II του πρώτου άρθρου της Συμβάσεως [της Γενεύης] υπό των Κρατών, τα οποία ήσαν ήδη Μέρη αυτής, θα έχουν εφαρμογήν και υπό το καθεστώς του παρόντος

πρωτοκόλλου ...» (άρθρο 1 παρ. 2, 3). Εξάλλου, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που τηρούνται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, η Τουρκία προσχώρησε στο ανωτέρω Πρωτόκολλο στις 31.7.1968, ρητώς δε διαλαμβάνει το σχετικό έγγραφο προσχώρησης ότι διατηρείται σε ισχύ η ως άνω προηγούμενη δήλωση περί της εφαρμογής της Σύμβασης της Γενεύης από την χώρα αυτή υπό τον προαναφερθέντα γεωγραφικό περιορισμό.

5. Επειδή, θεμελιώδη κανόνα της προστασίας των προσφύγων κατά την Σύμβαση της Γενεύης αποτελεί η αρχή της μη επαναπροώθησης, η οποία θεσπίζεται με το άρθρο 33 αυτής («Απαγόρευσις απελάσεως ή επαναπροωθήσεως»), που ορίζει τα ακόλουθα «1. Ουδεμία Συμβαλλομένη Χώρα θα απελαύνη ή θα επαναπροωθή, καθ' οιονδήποτε τρόπον, πρόσφυγας, εις τα σύνορα εδαφών ένθα η ζωή ή η ελευθερία αυτών απειλούνται δια λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητος, κοινωνικής τάξεως [ήτοι συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα] ή πολιτικών πεποιθήσεων. 2. Το εκ της παρούσης διατάξεως απορρέον ευεργέτημα δεν δύναται πάντως να επικαλήται πρόσφυξ όστις, διά σοβαράς αιτίας, θεωρείται επικίνδυνος εις την ασφάλειαν της χώρας ένθα ευρίσκεται ή όστις, έχων τελεσιδικώς καταδικασθή δι' ιδιαιτέρως σοβαρόν αδίκημα, αποτελεί κίνδυνον διά την Χώραν». Η ανωτέρω Σύμβαση ρυθμίζει περαιτέρω την νομική κατάσταση των προσφύγων, με την, μεταξύ άλλων, κατοχύρωση δικαιωμάτων και την χορήγηση ευεργετημάτων - χωρίς, πάντως, να θίγονται τα δικαιώματα ή ευεργετήματα, τα οποία αναγνωρίζονται στους πρόσφυγες δυνάμει άλλων διατάξεων εκτός της Σύμβασης (άρθρο 5) - αναλόγως του βαθμού διασύνδεσης του πρόσφυγα με την χώρα στην οποία διαβιώνει. Συγκεκριμένα, ενώ για την απόλαυση ορισμένων δικαιωμάτων ή ευεργετημάτων αρκεί η ιδιότητα του πρόσφυγα (άρθρα 3 [ισότητα μεταχείρισης], 13 [προστασία κινητής και ακίνητης περιουσίας], 16 παρ. 1 [δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου], 20 [σύστημα δελτίου], 22 παρ. 1 [πρόσβαση στην στοιχειώδη εκπαίδευση], 29 [δημοσιονομικές επιβαρύνσεις], 30 [μεταφορά περιουσιακών στοιχείων σε άλλη χώρα], 33 παρ. 1 [προστασία από την επαναπροώθηση]), σε άλλες περιπτώσεις, όπως προκύπτει από τα κατά την Σύμβαση εξίσου αυθεντικά κείμενα αυτής στην αγγλική και στην γαλλική γλώσσα, απαιτείται επί πλέον η συνδρομή προσθέτων προϋποθέσεων: i. Τα άρθρα 4, 27 και 31 παρ. 1, περί της θρησκευτικής ελευθερίας, της χορήγησης δελτίων ταυτότητας και της απαλλαγής από την επιβολή κυρώσεων λόγω παράνομης εισόδου ή διαμονής στην χώρα, αντιστοίχως, εφαρμόζονται στους πρόσφυγες τους

«ευρισκομένους επί του εδάφους» των συμβαλλομένων κρατών («in their territory» και «sur leur territoire» στα αυθεντικά κείμενα της Σύμβασης), ii. Τα άρθρα 18 (άσκηση μη μισθωτού επαγγέλματος), 26 (ελεύθερη κυκλοφορία) και 32 (προστασία από την απέλαση) προϋποθέτουν ότι οι δικαιούχοι «ευρίσκονται νομίμως» στο έδαφος των συμβαλλομένων κρατών («lawfully in their territory» και «se trouvant régulièrement sur leur territoire»). iii. Στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 15 (προστασία του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι), 17 (άσκηση μισθωτού επαγγέλματος), 19 (άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος), 21 (στέγαση), 23 (παρεχομένη από το Δημόσιο πρόνοια και συνδρομή), 24 (εργατική νομοθεσία και κοινωνική ασφάλιση), και 28 (χορήγηση ταξιδιωτικών εγγράφων) εμπίπτουν οι «νομίμως διαμένοντες» στο έδαφος των συμβαλλομένων κρατών πρόσφυγες («lawfully staying in their territory» και «résidant régulièrement sur leur territoire») και iv. Για την εφαρμογή των άρθρων 14 και 16 παρ. 2, σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και ευρεσιτεχνίας, αφενός, και της δικαστικής συνδρομής και της απαλλαγής από την εγγυοδοσία αλλοδαπού, αφετέρου, απαιτείται επιπροσθέτως η «συνήθης διαμονή» του πρόσφυγα στο έδαφος του συμβαλλομένου κράτους («habitual residence» και «résidence habituelle»). για την διαβάθμιση των δικαιωμάτων των προσφύγων κατά την Σύμβαση της Γενεύης, πρβλ. την απόφαση της 21.3.2012 του Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου, ST (Eritrea), σκέψεις 21 επομ. Στην νομική κατάσταση των προσφύγων αναφέρονται δε, μεταξύ άλλων, οι κατωτέρω διατάξεις της Σύμβασης: Άρθρο 17 [“Μισθωτά επαγγέλματα”] «1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα επιφυλάσσουν εις πάντα πρόσφυγα, νομίμως διαμένοντα επί του εδάφους αυτών, την ευνοϊκωτέραν, υπό τας αυτάς συνθήκας, επιφυλασσομένην εις υπηκόους αλλοδαπού Κράτους μεταχείρισιν όσον αφορά την άσκησιν μισθωτής επαγγελματικής απασχολήσεως. 2. ...». Άρθρο 26 [“Ελευθέρα Κυκλοφορία”] «Πάσα Συμβαλλομένη Χώρα θα επιφυλάσση εις τους νομίμως διαμένοντας επί του εδάφους αυτής πρόσφυγας, το δικαίωμα τόσον εκλογής του τόπου διαμονής αυτών, όσον και ελευθέρας κυκλοφορίας, υπό την επιφύλαξιν τυχόν υπάρξεως κανόνων εφαρμοζομένων, υπό τας ίδιας συνθήκας, εις αλλοδαπούς εν γένει». Άρθρο 31 [“Πρόσφυγες παρανόμως διαμένοντες επί του εδάφους της χώρας της εισδοχής”] «1. Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι δεν θα επιβάλλουν ποινικάς κυρώσεις εις πρόσφυγας λόγω παρανόμου εισόδου ή διαμονής, εάν ούτοι προερχόμενοι απ' ευθείας εκ χώρας ένθα η ζωή ή η ελευθερία αυτών ηπειλείτο, εν τη εννοία του

άρθρου 1, εισέρχονται ή ευρίσκονται ήδη επί του εδάφους αυτών άνευ αδείας, υπό την επιφύλαξιν πάντως, ότι ούτοι αφ' ενός μεν θα παρουσιασθούν αμελ[λ]ητί εις τας αρχάς αφ' ετέρου δε θα δώσουν εξηγήσεις περί της παρανόμου αυτών εισόδου ή διαμονής. 2. Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι θα εφαρμόζουν επί των κινήσεων των προσφύγων τούτων μόνον τα απαραίτητα περιοριστικά μέτρα [και] μόνον μέχρις ότου ρυθμισθή το καθεστώς των επί του εδάφους της χώρας της εισδοχής ευρισκομένων προσφύγων ή αποκτήσουν ούτοι άδειαν εισόδου εις ετέραν χώραν ...». Άρθρο 32 [“Απέλασις”] «1. Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι δεν θα απελούνουν πρόσφυγας νομίμως διαμένοντας επί του εδάφους αυτών, ειμή μόνον διά λόγους εθνικής ασφαλείας ή δημοσίας τάξεως. 2. ...». Άρθρο 34 [“Πολιτογράφησις”] «Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι θα διευκολύνουν, εν τω μέτρω του δυνατού, την αφομοίωσιν και πολιτογράφησιν των προσφύγων. Θα προσπαθήσουν, ειδικώτερον, να επιταχύνουν την διαδικασίαν της πολιτογραφήσεως και να ελαττώσουν, εν τω μέτρω του δυνατού, τα δημοσιονομικά βάρη της τιαύτης διαδικασίας». Εξάλλου, είναι επιτρεπτή η, κατά την υπογραφή, επικύρωση ή προσχώρηση, διατύπωση επιφυλάξεων από τα συμβαλλόμενα κράτη επί των ανωτέρω άρθρων 1 έως 34 της Σύμβασης της Γενεύης, εξαιρουμένων των άρθρων 1, 3, 4, 16 παρ. 1 και 33 (άρθρο 42 παρ. 1 της Σύμβασης).

6. Επειδή, η αρχή της μη επαναπροώθησης κατοχυρώνεται ήδη στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. ενοποιημένη απόδοση: ΕΕ C 202 της 7.6.2016), ο οποίος είναι νομικά δεσμευτικός, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 της από 13.12.2007 Συνθήκης της Λισσαβόνας (ν. 3671/2008, Α' 129). Ορίζονται συναφώς στο άρθρο 19 παρ. 2 του Χάρτη τα ακόλουθα: «Κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση». Κατοχυρώνεται δε εξάλλου η αρχή της μη επαναπροώθησης και σε διάφορες διεθνείς συμβάσεις με αντικείμενο την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ειδικότερα, κατά τα παγίως κριθέντα από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), από το άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης «δια την προάσπισιν των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών» (ΕΣΔΑ, ν.δ. 53/1974, Α' 256), κατά το οποίο «Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπους ή εξευτελιστικάς», προκύπτει η απαγόρευση της άμεσης ή έμμεσης επαναπροώθησης

αλλοδαπού σε χώρα, στην οποία κινδυνεύει να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή σε απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή ποινή. Σε αντίθεση μάλιστα με την παρεχομένη, κατά την Σύμβαση της Γενεύης, αντίστοιχη προστασία, η οποία τελεί υπό ορισμένους περιορισμούς (άρθρα 1ΣΤ και 33 παρ. 2 της Σύμβασης), η κατά το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ απαγόρευση της επαναπροώθησης δεν επιδέχεται εξαιρέσεις (ΕΔΔΑ, Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης, απόφαση της 28.2.2008, Saadi κατά Ιταλίας, αριθμός προσφυγής 37201/06, σκέψεις 127 και 137 έως 149, ΣτΕ 1661/2012, 3816/2013). Περαιτέρω, και η Διεθνής Σύμβαση της Νέας Υόρκης της 10ης.12.1984, «κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας», που κυρώθηκε με τον ν. 1782/1988 (Α' 116 και διόρθωση σφαλμάτων σε Α' 168, ΣτΕ 886/2011, 1241/2007), ορίζει στο άρθρο 3 ότι «1. Κανένα κράτος - Μέρος δε θα απελαύνει, δε θα επαναπροωθεί ("REFOULER") ούτε θα εκδίδει πρόσωπο σε άλλο κράτος, όπου υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι αυτό το πρόσωπο θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανιστήρια. 2. Με σκοπό να καθοριστεί, αν υπάρχουν αυτοί οι λόγοι, οι αρμόδιες αρχές θα λάβουν υπόψη όλα τα σχετικά στοιχεία, που περιλαμβάνουν, ενδεχομένως, την ύπαρξη στο κράτος για το οποίο πρόκειται ενός συνόλου συστηματικών, σοβαρών, κατάφωρων ή μαζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Η απαγόρευση της επαναπροώθησης προκύπτει επίσης και από την σχετική με την απαγόρευση των βασανιστηρίων και των «σκληρών, απάνθρωπων ή εξευτελιστικών μεταχειρίσεων ή ποινών» διάταξη του άρθρου 7 του κυρωθέντος με τον ν. 2462/1997 (Α' 25) Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, που υιοθετήθηκε από την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στην Νέα Υόρκη στις 16 Δεκεμβρίου 1966.

7. Επειδή, στο άρθρο 78 (πρώην άρθρα 63, σημεία 1 και 2, και 64, παράγραφος 2 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας [ΣΕΚ]) του Κεφαλαίου 2 "Πολιτικές σχετικά με τους ελέγχους στα σύνορα, το άσυλο και τη μετανάστευση", του Τίτλου V "Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης" της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) προβλέπονται τα εξής: «1. Η Ένωση αναπτύσσει κοινή πολιτική στους τομείς του ασύλου, της επικουρικής προστασίας και της προσωρινής προστασίας με στόχο να παρέχεται το κατάλληλο καθεστώς σε οποιοδήποτε υπήκοο τρίτης χώρας χρίζει διεθνούς προστασίας και να εξασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης. Η πολιτική αυτή πρέπει να συνάδει με τη Σύμβαση της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και με το Πρωτόκολλο της 31ης

Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων, καθώς και με άλλες συναφείς συμβάσεις. 2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, λαμβάνουν μέτρα όσον αφορά κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου, στο οποίο περιλαμβάνονται: α) ενιαίο καθεστώς ασύλου υπέρ των υπηκόων τρίτων χωρών, το οποίο ισχύει σε όλη την Ένωση, β) ενιαίο καθεστώς επικουρικής προστασίας για τους υπηκόους τρίτων χωρών που χρήζουν διεθνούς προστασίας, χωρίς να τους χορηγείται ευρωπαϊκό άσυλο, γ) κοινό σύστημα για την προσωρινή προστασία των εκτοπισμένων προσώπων σε περιπτώσεις μαζικής εισροής, δ) κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του ενιαίου καθεστώτος ασύλου ή επικουρικής προστασίας, ε) κριτήρια και μηχανισμοί καθορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου ή επικουρικής προστασίας, στ) προδιαγραφές σχετικά με τις προϋποθέσεις υποδοχής αιτούντων άσυλο ή επικουρικής προστασίας, ζ) εταιρικές σχέσεις και συνεργασία με τρίτες χώρες για τη διαχείριση των ροών προσώπων που ζητούν άσυλο ή επικουρική ή προσωρινή προστασία. 3. Εφόσον ένα ή περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν επείγουσα κατάσταση, λόγω αιφνίδιας εισροής υπηκόων τρίτων χωρών, το Συμβούλιο μπορεί να εκδίδει, μετά από πρόταση της Επιτροπής, προσωρινά μέτρα υπέρ του εν λόγω κράτους μέλους ή των εν λόγω κρατών μελών. Το Συμβούλιο αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο». Περαιτέρω, στο άρθρο 79 (πρώην άρθρο 63, σημεία 3 και 4, της ΣΕΚ) του ίδιου κεφαλαίου 2 προβλέπεται η ανάπτυξη από την Ένωση κοινής μεταναστευτικής πολιτικής και στο άρθρο 80 ότι: «Οι πολιτικές της Ένωσης που προβλέπονται στο παρόν κεφάλαιο και η εφαρμογή τους διέπονται από την αρχή της αλληλεγγύης και της δίκαιης κατανομής ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών, μεταξύ άλλων και στο οικονομικό επίπεδο. Όποτε απαιτείται, οι πράξεις της Ένωσης που θεσπίζονται βάσει του παρόντος κεφαλαίου περιέχουν κατάλληλα μέτρα για την εφαρμογή της εν λόγω αρχής».

8. Επειδή, και το άρθρο 18 του ανωτέρω Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ορίζει ότι: «Το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της Σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και του Πρωτοκόλλου της 31ης Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων και σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ...».

9. Επειδή, όπως γίνεται παγίως δεκτό από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), η Σύμβαση της Γενεύης αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς νομικού συστήματος για την προστασία των προσφύγων και οι διατάξεις των οδηγιών που συγκροτούν το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου, όπως, μεταξύ άλλων, οι οδηγίες 2011/95/ΕΚ και 2013/32/ΕΕ σχετικά με τις προϋποθέσεις χορήγησης του καθεστώτος του πρόσφυγα και εν γένει διεθνούς προστασίας, το περιεχόμενο του καθεστώτος αυτού και τις ακολουθητέες διαδικασίες (βλ. τις επόμενες σκέψεις), θεσπίσθηκαν με σκοπό την διευκόλυνση των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών κατά την εφαρμογή της Σύμβασης αυτής έχοντας ως βάση κοινές έννοιες και κοινά κριτήρια (ΣτΕ Ολομ. 2347, 2348/2017, ΔΕΕ, απόφαση της 13.9.2018, C-369/17, Ahmed, σκέψη 40). Συνεπώς, μολονότι η Ένωση δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης της Γενεύης, τα ως άνω άρθρα 78 παρ. 1 ΣΛΕΕ και 18 του Χάρτη την υποχρεώνουν παρά ταύτα να τηρεί τους κανόνες της Σύμβασης αυτής (ΔΕΕ, Τμήμα Μείζονος Συνθέσεως, απόφαση της 14.5.2019, C-391/16, C-77/17 και C-78/17, M. κατά Commissaire Général aux réfugiés et aux apatrides, σκέψεις 74 – 75). Οι ανωτέρω οδηγίες 2011/95/ΕΚ και 2013/32/ΕΕ πρέπει λοιπόν όχι μόνο να συνάδουν με τους κανόνες της Σύμβασης της Γενεύης αλλά και να ερμηνεύονται με τέτοιον τρόπο ώστε να τηρείται το επίπεδο προστασίας, το οποίο εγγυώνται οι εν λόγω συμβατικοί κανόνες. Περαιτέρω, οι διατάξεις των ως άνω οδηγιών πρέπει να ερμηνεύονται συμπληρωματικά η μία προς την άλλη, υπό το πρίσμα της όλης οικονομίας και του σκοπού τους, σύμφωνα με την Σύμβαση της Γενεύης και τις λοιπές σχετικές «συναφείς» διεθνείς συμβάσεις, κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 78 παρ. 1 ΣΛΕΕ, κατά την ερμηνεία δε αυτή θα πρέπει επίσης να γίνονται σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζει ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣτΕ Ολομ. 2347, 2348/2017, πρβλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 8.5.2014, C-199/12 έως C-201/12, X και λοιποί, σκέψεις 39 και 40, και της 26.2.2015, C-472/13, Shepherd, σκέψεις 22 και 23). Τα δε κράτη μέλη οφείλουν όχι μόνο να ερμηνεύουν το εθνικό δίκαιό τους κατά τρόπο σύμφωνο με το δίκαιο της Ένωσης, αλλά και να μεριμνούν ώστε να μην στηρίζονται σε ερμηνεία αντίθετη προς τα θεμελιώδη δικαιώματα που προασπίζει η έννομη τάξη της Ένωσης ή προς τις λοιπές γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης (βλ. ΣτΕ 2347, 2348/2017, ΔΕΕ, Τμήμα Μείζονος Συνθέσεως, απόφαση της 21.12.2011, C-411/10

και C-439/10, N.S. και λοιποί, σκέψη 77).

10. Επειδή, βάσει του άρθρου 78 παρ. 2 στοιχ. α' και β' της ΣΛΕΕ εκδόθηκε η οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 «σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση)» (ΕΕ L 337). Με την οδηγία αυτή αφενός επιβεβαιώνονται οι αρχές στις οποίες στηρίχθηκε η προϋσούσα οδηγία 2004/83/ΕΚ (ΕΕ L 304), δηλαδή η αρχή της μη επαναπροώθησης και η διασφάλιση «ότι κανείς δεν αποστέλλεται πίσω σε μέρος όπου θα υφίστατο διώξεις». Αφετέρου, με την οδηγία αυτή επιδιώκεται η επίτευξη υψηλότερου επιπέδου προσέγγισης των κανόνων για την αναγνώριση και το περιεχόμενο της διεθνούς προστασίας βάσει υψηλότερων απαιτήσεων. Κύριος στόχος είναι να διασφαλισθεί ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν κοινά κριτήρια για τον προσδιορισμό των προσώπων που χρήζουν όντως διεθνούς προστασίας καθώς και ότι τα εν λόγω πρόσωπα έχουν πρόσβαση σε ελάχιστο επίπεδο παροχών σε όλα τα κράτη. Ως εκ τούτου, η οδηγία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ρυθμίσεις σχετικά με την αξιολόγηση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας και ορίζει ειδικότερα ότι η αξιολόγηση γίνεται σε εξατομικευμένη βάση (άρθρο 4 της οδηγίας), προσδιορίζονται οι φορείς δίωξης ή σοβαρής βλάβης (άρθρο 6 της οδηγίας), οι φορείς προστασίας (άρθρο 7 της οδηγίας), οι πράξεις δίωξης, κατά την έννοια του άρθρου 1Α της Σύμβασης της Γενεύης (άρθρο 9 της οδηγίας), οι λόγοι δίωξης (άρθρο 10 της οδηγίας) καθώς και οι λόγοι παύσης, αποκλεισμού, ανάκλησης, τερματισμού και άρνησης ανανέωσης του καθεστώτος του πρόσφυγα (άρθρα 11, 12 και 14). Περαιτέρω, κατά την ίδια οδηγία, ως δικαιούχος επικουρικής προστασίας νοείται το πρόσωπο που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, αλλά σε σχέση με το οποίο υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι, εάν επιστρέψει στην χώρα της καταγωγής του ή της προηγούμενης συνήθους διαμονής του (στην περίπτωση ανιθαγενούς), θα αντιμετωπίσει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη. Στο άρθρο 15 της οδηγίας προσδιορίζεται η έννοια της σοβαρής βλάβης, η οποία μπορεί να συνίσταται α) σε θανατική ποινή ή εκτέλεση, β) βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία του αιτούντος στην χώρα καταγωγής του, και γ) σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής

ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης άσκησης βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης, ενώ με τα άρθρα 16, 17 και 19 ρυθμίζονται οι περιπτώσεις παύσης και αποκλεισμού από την επικουρική προστασία καθώς και η ανάκληση, ο τερματισμός και η άρνηση ανανέωσης του καθεστώτος προσωρινής προστασίας. Με το δε άρθρο 21 τονίζεται ο σεβασμός της αρχής της μη επαναπροώθησης από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις τους. Κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, η ως άνω οδηγία είχε μεταφερθεί στην εσωτερική έννομη τάξη με το πρώτο μέρος (άρθρα 2 έως 38) του ν. 4636/2019 «Περί Διεθνούς Προστασίας και άλλες διατάξεις» (Α' 169).

11. Επειδή, βάσει του άρθρου 78 παρ. 2 στοιχ. δ' της ΣΛΕΕ εκδόθηκε η οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)» (ΕΕ L 180), με την οποία προβλέφθηκαν περαιτέρω, σε σχέση με την προϊσχύσασα οδηγία 2005/85/ΕΕ (ΕΕ L 326), απαιτήσεις για τις διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης διεθνούς προστασίας κατά την έννοια της οδηγίας 2011/95/ΕΕ, ενόψει της δημιουργίας κοινής διαδικασίας ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προς τον σκοπό του περιορισμού των δευτερογενών μετακινήσεων των αιτούντων διεθνή προστασία μεταξύ των κρατών μελών, όταν αυτές οφείλονται στις διαφορές των νομικών πλαισίων, και της δημιουργίας ισοδύναμων συνθηκών για την εφαρμογή της οδηγίας 2011/95/ΕΕ στα κράτη μέλη. Οι απαιτήσεις αυτές αφορούν ιδίως την λήψη των σχετικών αποφάσεων από αρχές, το προσωπικό των οποίων έχει την απαραίτητη γνώση ή κατάρτιση στον τομέα της διεθνούς προστασίας, με τρόπο αντικειμενικό και αμερόληπτο, την διασφάλιση πραγματικής πρόσβασης στις διαδικασίες, επαρκείς διαδικαστικές εγγυήσεις, περιλαμβανομένης της δυνατότητας προσωπικής συνέντευξης, δυνατότητα επικοινωνίας με εκπρόσωπο του Ύπατου Αρμοστή του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες και με οργανώσεις που παρέχουν ενημέρωση ή συμβουλές σε αιτούντες διεθνή προστασία και την δυνατότητα συνεννόησης σε γλώσσα που κατανοούν (βλ. ιδίως κεφάλαιο II της οδηγίας), καθώς και, σε περίπτωση αρνητικής απόφασης, το δικαίωμα ουσιαστικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου (άρθρο 46 της οδηγίας).

12. Επειδή, με την οδηγία 2013/32/ΕΕ επιβάλλεται στα κράτη μέλη η υποχρέωση ταχείας, ενδεδειγμένης και κατ' αρχήν επί της ουσίας εξέτασης των αιτήσεων παροχής διεθνούς προστασίας. Αναφέρονται συγκεκριμένα στο προοίμιο της οδηγίας τα

ακόλουθα: «(18) Είναι προς το συμφέρον τόσο των κρατών μελών όσο και των αιτούντων διεθνή προστασία να λαμβάνεται απόφαση επί των αιτήσεων το συντομότερο δυνατό, με την επιφύλαξη της διεξαγωγής κατάλληλης και πλήρους εξέτασης. (34) Οι διαδικασίες εξέτασης των αναγκών διεθνούς προστασίας θα πρέπει να είναι τέτοιες ώστε οι αρμόδιες αρχές να μπορούν να εξετάζουν ενδελεχώς τις αιτήσεις παροχής διεθνούς προστασίας. (43) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάζουν όλες τις αιτήσεις επί της ουσίας, δηλαδή να αξιολογούν κατά πόσον ο συγκεκριμένος αιτών μπορεί να θεωρηθεί ως πρόσωπο που δικαιούται διεθνή προστασία κατά την έννοια της οδηγίας 2011/95/ΕΕ, εκτός εάν η παρούσα οδηγία προβλέπει άλλως, ιδίως όταν μπορεί να υποθεθεί εύλογα ότι άλλη χώρα θα εξετάσει το θέμα και θα παράσχει επαρκή προστασία. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να υποχρεωθούν να εξετάζουν μια αίτηση διεθνούς προστασίας επί της ουσίας όταν μια πρώτη χώρα έχει χορηγήσει στον αιτούντα το καθεστώς πρόσφυγα ή άλλη επαρκή προστασία και ο αιτών θα τύχει επανεισδοχής στην εν λόγω χώρα. (44) Τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να υποχρεωθούν να αξιολογούν μια αίτηση διεθνούς προστασίας επί της ουσίας ούτε όταν ο αιτών, ως εκ της επαρκούς συνδέσεώς του με τρίτη χώρα, όπως ορίζεται από την εθνική νομοθεσία, αναμένεται ευλόγως να αναζητήσει προστασία στην τρίτη αυτή χώρα, και υφίστανται λόγοι για να θεωρηθεί ότι ο αιτών θα τύχει εισδοχής ή επανεισδοχής στην εν λόγω χώρα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενεργήσουν έτσι μόνο αν ο συγκεκριμένος αιτών θα είναι ασφαλής στη συγκεκριμένη τρίτη χώρα. Προς αποφυγή δευτερογενών μετακινήσεων αιτούντων, θα πρέπει να θεσπισθούν κοινές αρχές για τη θεώρηση ή το χαρακτηρισμό τρίτων χωρών ως ασφαλών από τα κράτη μέλη. (46) Όταν τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν τις έννοιες της ασφαλούς τρίτης χώρας κατά περίπτωση ή χαρακτηρίζουν χώρες ως ασφαλείς καταρτίζοντας σχετικούς καταλόγους, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη, μεταξύ άλλων, τις κατευθυντήριες γραμμές και τα επιχειρησιακά εγχειρίδια καθώς και τις πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής και τις δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της μεθοδολογίας υποβολής εκθέσεων για πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής της ΕΥΥΑ, που αναφέρονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 439/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο, καθώς και τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές του UNHCR [της Υπάτης Αρμοστείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες]. (47) Προκειμένου να διευκολυνθούν η τακτική ανταλλαγή πληροφοριών

σχετικά με την εθνική εφαρμογή των εννοιών της ασφαλούς χώρας καταγωγής, της ασφαλούς τρίτης χώρας και της ευρωπαϊκής ασφαλούς τρίτης χώρας και η τακτική επανεξέταση από την Επιτροπή της εφαρμογής των εννοιών αυτών από τα κράτη μέλη, και να προετοιμαστεί η δυνατότητα περαιτέρω εναρμόνισης στο μέλλον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ειδοποιούν ή να ενημερώνουν σε περιοδικά διαστήματα την Επιτροπή σχετικά με τις τρίτες χώρες στις οποίες εφαρμόζονται οι έννοιες. Η Επιτροπή θα πρέπει να ενημερώνει τακτικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με το αποτέλεσμα των επανεξετάσεών της. (48) Προκειμένου να εφαρμόζονται σωστά οι έννοιες των ασφαλών χωρών μέσω ενημερωμένων στοιχείων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επανεξετάζουν τακτικά την κατάσταση των χωρών βάσει διαφόρων πηγών ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένων ιδίως πληροφοριών από άλλα κράτη μέλη, την ΕΥΥΑ, τον UNHCR, το Συμβούλιο της Ευρώπης και άλλους συναφείς διεθνείς οργανισμούς. Όταν τα κράτη μέλη διαπιστώνουν σημαντική αλλαγή της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε χώρα την οποία έχουν χαρακτηρίσει ασφαλή, θα πρέπει να μεριμνούν ώστε η κατάσταση να επανεξετάζεται το ταχύτερο δυνατό και, εφόσον απαιτείται, να αναθεωρείται ο χαρακτηρισμός της χώρας ως ασφαλούς. (50) Σύμφωνα με βασική αρχή της ενωσιακής νομοθεσίας, οι αποφάσεις επί αιτήσεως διεθνούς προστασίας ... πρέπει να επιδέχονται αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου».

13. Επειδή, το άρθρο 31 παρ. 2 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ διαλαμβάνει τα ακόλουθα: «Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η διαδικασία εξέτασης [της αίτησης διεθνούς προστασίας] ολοκληρώνεται το ταχύτερο δυνατό με την επιφύλαξη κατάλληλης και πλήρους εξέτασης», ενώ με το άρθρο 33 της ίδιας οδηγίας προβλέπονται συναφώς, μεταξύ των άλλων, τα εξής: «1. Πέραν των περιπτώσεων κατά τις οποίες μια αίτηση δεν εξετάζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013, τα κράτη μέλη δεν οφείλουν να εξετάζουν εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για διεθνή προστασία σύμφωνα με την οδηγία 2011/95/ΕΕ όταν μια αίτηση θεωρείται ως απαράδεκτη δυνάμει του παρόντος άρθρου. 2. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν αίτηση για διεθνή προστασία ως απαράδεκτη μόνο εάν: α) ... β) μια χώρα που δεν είναι κράτος μέλος θεωρείται ως πρώτη χώρα ασύλου για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 35· γ) μια χώρα που δεν είναι κράτος μέλος θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 38· δ) ...». Το άρθρο 35 της οδηγίας («Έννοια της πρώτης χώρας ασύλου») ορίζει τα ακόλουθα: «Μια χώρα μπορεί να

θεωρηθεί ως πρώτη χώρα ασύλου για ένα συγκεκριμένο αιτούντα εάν: α) έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας από τη χώρα αυτή και απολαύει ακόμη της σχετικής προστασίας· ή β) απολαύει άλλης επαρκούς προστασίας στην εν λόγω χώρα, επωφελούμενος μεταξύ άλλων από την αρχή της μη επαναπροώθησης, με την προϋπόθεση ότι θα γίνει εκ νέου δεκτός στη χώρα αυτή. Κατά την εφαρμογή της έννοιας της πρώτης χώρας ασύλου στη συγκεκριμένη περίπτωση του αιτούντος, τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τους το άρθρο 38 παράγραφος 1. Δίδεται στον αιτούντα η δυνατότητα να αμφισβητήσει την εφαρμογή της έννοιας της πρώτης χώρας ασύλου στη συγκεκριμένη περίπτωση του». Κατά τα προβλεπόμενα δε στην σχετική με τις «ασφαλείς τρίτες χώρες» διάταξη του άρθρου 38 της οδηγίας, «1. Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν την έννοια των ασφαλών τρίτων χωρών μόνο εφόσον οι αρμόδιες αρχές κρίνουν ότι η μεταχείριση του αιτούντος διεθνή προστασία στην οικεία τρίτη χώρα θα πληροί τα εξής κριτήρια: α) δεν απειλούνται η ζωή και η ελευθερία λόγω φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων. β) δεν υπάρχει κίνδυνος σοβαρής βλάβης, όπως ορίζεται στην οδηγία 2011/95/ΕΕ. γ) τηρείται η αρχή της μη επαναπροώθησης σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης. δ) τηρείται η απαγόρευση απομάκρυνσης κατά παράβαση του δικαιώματος αποφυγής των βασανιστηρίων και της σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης, όπως ορίζεται στο διεθνές δίκαιο και ε) υπάρχει η δυνατότητα να ζητηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα και, στην περίπτωση που ο αιτών αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, να του χορηγηθεί προστασία σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης. 2. Η εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας υπόκειται στους κανόνες του εθνικού δικαίου, περιλαμβανομένων: α) των κανόνων που απαιτούν σύνδεσμο μεταξύ του αιτούντος και της οικείας τρίτης χώρας, βάσει του οποίου θα ήταν εύλογο για τον αιτούντα να μεταβεί στη συγκεκριμένη χώρα. β) των κανόνων σχετικά με τη μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθούν οι αρμόδιες αρχές προκειμένου να κρίνουν ότι η έννοια της ασφαλούς τρίτης χώρας μπορεί να εφαρμοσθεί σε συγκεκριμένη χώρα ή συγκεκριμένο αιτούντα. Η μεθοδολογία αυτή περιλαμβάνει μια εξατομικευμένη εξέταση του ασφαλούς χαρακτήρα της χώρας για συγκεκριμένο αιτούντα και/ή τον εθνικό χαρακτηρισμό των χωρών που θεωρούνται ως γενικά ασφαλείς. γ) των κανόνων σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο οι οποίοι επιτρέπουν να εξετάζεται χωριστά κατά πόσον η οικεία τρίτη χώρα είναι ασφαλής για συγκεκριμένο αιτούντα και οι οποίοι επιτρέπουν, τουλάχιστον, στον αιτούντα να

προσβάλει την εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας επικαλούμενος ως λόγο το γεγονός ότι η τρίτη χώρα δεν είναι ασφαλής υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες στις οποίες ευρίσκεται. Ο αιτών έχει επίσης τη δυνατότητα να αμφισβητήσει την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ αυτού και της τρίτης χώρας σύμφωνα με το στοιχείο α). 3. Κατά την εφαρμογή απόφασης που βασίζεται αποκλειστικά στο παρόν άρθρο, τα κράτη μέλη: α) ενημερώνουν σχετικά τον αιτούντα και β) του χορηγούν έγγραφο με το οποίο ενημερώνονται οι αρχές της εν λόγω τρίτης χώρας, στη γλώσσα της χώρας αυτής, ότι η αίτηση δεν έχει εξετασθεί επί της ουσίας. 4. Όταν η τρίτη χώρα δεν επιτρέπει στον αιτούντα να εισέλθει στο έδαφός της, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε αυτός να έχει πρόσβαση σε διαδικασία σύμφωνα με τις βασικές αρχές και εγγυήσεις που περιγράφονται στο κεφάλαιο II. 5. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν περιοδικώς την Επιτροπή σχετικά με τις χώρες έναντι των οποίων εφαρμόζεται η αρχή αυτή σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου». Περαιτέρω, το άρθρο 39 («Έννοια της ευρωπαϊκής ασφαλούς τρίτης χώρας») προβλέπει τα ακόλουθα: «1. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας και της ασφάλειας του αιτούντος υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες στις οποίες ευρίσκεται, όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο II, δεν διεξάγεται ή δεν διεξάγεται πλήρως όταν η αρμόδια αρχή διαπιστώνει βάσει των γεγονότων ότι ο αιτών επιδιώκει να εισέλθει ή έχει μόλις εισέλθει παράνομα στο έδαφος της χώρας από ασφαλή τρίτη χώρα σύμφωνα με την παράγραφο 2. 2. Μια τρίτη χώρα μπορεί να θεωρηθεί ως ασφαλής τρίτη χώρα κατά την έννοια της παραγράφου 1 μόνον εφόσον: α) έχει επικυρώσει και τηρεί τις διατάξεις της σύμβασης της Γενεύης χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς· β) εφαρμόζει διαδικασία ασύλου προβλεπόμενη από τη νομοθεσία· και γ) έχει επικυρώσει την ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και τηρεί τις διατάξεις της, περιλαμβανομένων των κανόνων περί πραγματικής προσφυγής. 3. Ο αιτών έχει τη δυνατότητα να αμφισβητήσει την εφαρμογή της έννοιας της ευρωπαϊκής ασφαλούς τρίτης χώρας επειδή οι συνθήκες στη συγκεκριμένη τρίτη χώρα δεν είναι ασφαλείς όσον αφορά την ιδιαίτερη περίπτωσή του. 4. Τα οικεία κράτη μέλη θεσπίζουν στην εθνική νομοθεσία τους τις λεπτομερείς διατάξεις για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 1 και ορίζουν τις συνέπειες των αποφάσεων δυνάμει των διατάξεων αυτών σύμφωνα με την αρχή της μη επαναπροώθησης, συμπεριλαμβανομένης της πρόβλεψης εξαιρέσεων από την εφαρμογή του παρόντος άρθρου για ανθρωπιστικούς

ή πολιτικούς λόγους ή για λόγους δημοσίου διεθνούς δικαίου. 5. Κατά την εφαρμογή απόφασης που βασίζεται αποκλειστικά στο παρόν άρθρο, τα οικεία κράτη μέλη: α) ενημερώνουν σχετικά τον αιτούντα· β) του χορηγούν έγγραφο με το οποίο ενημερώνονται οι αρχές της εν λόγω τρίτης χώρας, στη γλώσσα της χώρας αυτής, ότι η αίτηση δεν έχει εξετασθεί επί της ουσίας. 6. Όταν η ασφαλής τρίτη χώρα δεν δέχεται εκ νέου τον αιτούντα, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε αυτός να έχει πρόσβαση σε διαδικασία σύμφωνα με τις βασικές αρχές και εγγυήσεις που περιγράφονται στο κεφάλαιο II. 7. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν περιοδικώς την Επιτροπή σχετικά με τις χώρες έναντι των οποίων ισχύει η έννοια αυτή σύμφωνα με το παρόν άρθρο». Τέλος, το άρθρο 46 της οδηγίας («Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής») ορίζει, στην παράγραφο 1 στοιχείο α' σημείο ii, ότι «Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αιτούντες να έχουν δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου κατά των ακόλουθων αποφάσεων: α) απόφαση επί της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, περιλαμβανομένων των αποφάσεων: ii) με τις οποίες η αίτηση κρίνεται ως απαράδεκτη σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 2».

14. Επειδή, η ως άνω οδηγία, η οποία είχε μεταφερθεί στην εσωτερική έννομη τάξη με τον ν. 4375/2016 («Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ..., διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις», Α' 51 και διόρθωση σφαλμάτων Α' 57), μεταφέρθηκε εκ νέου με το μέρος τρίτο (άρθρα 62 έως 107) του ν. 4636/2019. Με το άρθρο 83 του νόμου (άρθρο 31 της οδηγίας) επιβάλλεται η υποχρέωση ολοκλήρωσης της εξέτασης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας «το ταχύτερο δυνατόν», ενώ με τα άρθρα 84 και 85 του τελευταίου αυτού νόμου, με τα οποία μεταφέρθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο τα μνημονευθέντα άρθρα 33 και 34 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, ορίστηκαν, μεταξύ άλλων, τα εξής: Άρθρο 84 (Απαράδεκτες αιτήσεις) «1. Οι Αρχές Απόφασης, με σχετική απόφαση, απορρίπτουν αίτηση διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτη, εφόσον: α. ..., β. ..., γ. μία χώρα, που δεν είναι κράτος μέλος, θεωρείται ως πρώτη χώρα ασύλου για τον αιτούντα σύμφωνα με το άρθρο 86 του παρόντος, ή δ. μία χώρα, που δεν είναι κράτος μέλος, θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 86 του παρόντος, ή ε. ... 2. ...». Άρθρο 85 (Πρώτη χώρα ασύλου) «Μία χώρα θεωρείται ως πρώτη χώρα

ασύλου για τον αιτούντα με την προϋπόθεση ότι θα γίνει εκ νέου δεκτός στη χώρα αυτή, εάν έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας από αυτή και απολαμβάνει ακόμη της σχετικής προστασίας ή απολαμβάνει άλλης επαρκούς προστασίας στην εν λόγω χώρα, επωφελούμενος μεταξύ άλλων από την αρχή της μη επαναπροώθησης».

15. Επειδή, με το άρθρο 86 του ν. 4636/2019, όπως οι διατάξεις του άρθρου αυτού τροποποιήθηκαν με τον ν. 4686/2020 (Α' 96, άρθρα 16 και 61), μεταφέρθηκε το άρθρο 38 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, ως εξής: «1. Μια χώρα θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα για έναν συγκεκριμένο αιτούντα, όταν πληρούνται σωρευτικά τα εξής κριτήρια: α. δεν απειλούνται η ζωή και η ελευθερία του λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή πολιτικών πεποιθήσεων, β. η χώρα αυτή τηρεί την αρχή της μη επαναπροώθησης, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, γ. Δεν υπάρχει κίνδυνος σοβαρής βλάβης για τον αιτούντα κατά το άρθρο 15 του παρόντος νόμου, δ. η χώρα αυτή απαγορεύει την απομάκρυνση κάποιου, σε χώρα όπου κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία, όπως ορίζεται στο διεθνές δίκαιο, ε. υπάρχει η δυνατότητα να ζητηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα και, στην περίπτωση που ο αιτών αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, να του χορηγηθεί προστασία σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης και στ. ο αιτών έχει σύνδεσμο με την εν λόγω τρίτη χώρα, βάσει του οποίου θα ήταν εύλογο για αυτόν να μεταβεί σε αυτή. Η διέλευση του αιτούντος από τρίτη χώρα μπορεί, σε συνδυασμό με συγκεκριμένες περιστάσεις που τον αφορούν, ιδίως (α) τον χρόνο παραμονής του σε αυτή, (β) ενδεχόμενη επαφή ή αντικειμενική και υποκειμενική δυνατότητα επαφής με τις αρχές, για πρόσβαση σε εργασία ή χορήγηση δικαιώματος διαμονής, (γ) ενδεχόμενη, προηγούμενη της διέλευσης, διαμονή όπως ενδεικτικά επισκέψεις μακράς διάρκειας ή σπουδές, (δ) ύπαρξη οποιωνδήποτε ακόμη και μακρινών συγγενικών δεσμών, (ε) ύπαρξη κοινωνικών ή επαγγελματικών ή πολιτιστικών σχέσεων, (στ) ύπαρξη ιδιοκτησίας, (ζ) σύνδεση με ευρύτερη κοινότητα, (η) γνώση της οικείας γλώσσας, (θ) γεωγραφική εγγύτητα της χώρας καταγωγής, να θεωρηθεί ως σύνδεσμος του αιτούντος με την τρίτη χώρα, βάσει του οποίου θα ήταν εύλογο για αυτόν να μεταβεί σε αυτή. 2. Η συνδρομή των ως άνω κριτηρίων εξετάζεται ανά περίπτωση και για κάθε αιτούντα ξεχωριστά, εκτός αν η τρίτη χώρα έχει χαρακτηριστεί ως γενικά ασφαλής και εμπεριέχεται στον εθνικό κατάλογο ασφαλών τρίτων χωρών. Στην τελευταία αυτή περίπτωση ο αιτών διεθνή προστασία, δύναται να αντικρούει την εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας,

επικαλούμενος ως λόγο το γεγονός ότι, η τρίτη χώρα δεν είναι ασφαλής υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες στις οποίες αυτός ευρίσκεται. 3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη και Εξωτερικών, η οποία εκδίδεται κατόπιν εισήγησης του Διευθυντή της Υπηρεσίας Ασύλου, καθορίζονται οι τρίτες χώρες που χαρακτηρίζονται ασφαλείς, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, για ορισμένες κατηγορίες αιτούντων άσυλο, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους (φυλετικά, θρησκευτικά, κ.ά.) για τους σκοπούς της εξέτασης αιτήσεων διεθνούς προστασίας. Τα στοιχεία (εσωτερικό νομοθετικό καθεστώς της τρίτης χώρας, διμερείς ή πολυμερείς διακρατικές συμφωνίες ή συμφωνίες της τρίτης χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και εσωτερική πρακτική), που λαμβάνονται υπόψη για την έκδοση της ανωτέρω Κοινής Υπουργικής Απόφασης, πρέπει να είναι επίκαιρα και να προέρχονται από έγκυρες πηγές ενημέρωσης, ιδίως από επίσημες διπλωματικές πηγές της ημεδαπής και της αλλοδαπής, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο, τη νομοθεσία των λοιπών κρατών – μελών σε σχέση με την έννοια των ασφαλών τρίτων χωρών, το Συμβούλιο της Ευρώπης, την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες. Ο καθορισμός επανεξετάζεται υποχρεωτικά τον Νοέμβριο κάθε έτους. Αν διαπιστώνεται σημαντική αλλαγή της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε χώρα που έχει χαρακτηριστεί ως ασφαλής τρίτη χώρα, ο χαρακτηρισμός επανεξετάζεται το ταχύτερο δυνατό και προ της παρέλευσης έτους, κατά το προηγούμενο εδάφιο. Για κάθε απόφαση χαρακτηρισμού ενημερώνεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. 4. Σε περίπτωση έκδοσης απόφασης που βασίζεται αποκλειστικά στο παρόν άρθρο, οι Αρμόδιες Αρχές Παραλαβής, ενημερώνουν σχετικά τον αιτούντα και του χορηγούν έγγραφο, με το οποίο ενημερώνονται οι αρχές της εν λόγω τρίτης χώρας ότι η αίτηση δεν έχει εξεταστεί επί της ουσίας. 5. Όταν η ως άνω τρίτη χώρα δεν επιτρέπει στον αιτούντα να εισέλθει στο έδαφός της, η αίτησή του εξετάζεται επί της ουσίας από τις Αρμόδιες Αρχές Απόφασης. 6. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενημερώνεται σε ετήσια βάση από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών για τις χώρες που χαρακτηρίζονται ασφαλείς σύμφωνα με το παρόν άρθρο».

16. Επειδή, κατά το άρθρο 92 παρ. 1 του ν. 4636/2019 (άρθρο 46 της οδηγίας) ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να ασκήσει προσφυγή ενώπιον της οικείας Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών, μεταξύ άλλων (περ. δ') και «κατά της απόφασης που απορρίπτει αίτηση διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτη, σύμφωνα με το άρθρο 84»,

δηλαδή και κατά της απόφασης με την οποία η αίτηση απορρίπτεται κατ' εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας. Οι εκδιδόμενες δε επί της προσφυγής αποφάσεις των Ανεξάρτητων Επιτροπών υπόκεινται σε προσβολή με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του αρμοδίου διοικητικού πρωτοδικείου (άρθρο 108 παρ. 1 ν. 4636/2019).

17. Επειδή, από τις διατάξεις που προπαρατέθηκαν συνάγεται ότι το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιτρέπει την απόκλιση από τον κανόνα της κατ' αρχήν εξέτασης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας επί της ουσίας, μεταξύ άλλων και στην περίπτωση των ασφαλών τρίτων χωρών (έννοια, η οποία σημειωτέον δεν αντίκειται στην Σύμβαση της Γενεύης, την ΕΣΔΑ ή το γενικό διεθνές δίκαιο, βλ. ήδη ΕΛΔΑ, Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης, απόφαση της 21.11.2019, Πias και Ahmed κατά Ουγγαρίας, αριθμός προσφυγής 47287/15). Ο ν. 4939/2016 προέβλεψε συναφώς ότι η αίτηση διεθνούς προστασίας απορρίπτεται ως απαράδεκτη, μεταξύ άλλων, όταν μια τρίτη χώρα (χώρα που δεν είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης) θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα για τον αιτούντα (άρθρο 84 παρ. 1 περ. γ') διότι πληρούνται σωρευτικά τα αναφερόμενα στο άρθρο 86 παρ. 1 του νόμου σχετικά κριτήρια. Περαιτέρω, εκτός από την εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας σε ατομικές περιπτώσεις αιτούντων διεθνή προστασία, ο νόμος (άρθρο 86 παρ. 2 και 3) προέβλεψε και την κατάρτιση εθνικού καταλόγου ασφαλών τρίτων χωρών στον οποίο περιλαμβάνονται οι χώρες που χαρακτηρίζονται ως γενικά ασφαλείς για ορισμένες κατηγορίες αιτούντων. Όταν μία τρίτη χώρα έχει χαρακτηριστεί ως γενικά ασφαλής, ο αιτών διεθνή προστασία φέρει το βάρος της προβολής και απόδειξης των ισχυρισμών ότι η εν λόγω χώρα δεν είναι ασφαλής για την ατομική περίπτωση του, ενόψει των συγκεκριμένων συνθηκών υπό τις οποίες τελεί.

18. Επειδή, κατ' επίκληση του προεκτεθέντος άρθρου 86 του ν. 4636/2019, και ιδίως των παραγράφων 2 και 3 αυτού, στην συνέχεια της 8815/14.5.2021 εισήγησης του Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη με την κρινόμενη αίτηση κοινή απόφαση 42799/3.6.2021 του Αναπληρωτή Υπουργού Εξωτερικών και του Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου, με τίτλο «Καθορισμός τρίτων χωρών που χαρακτηρίζονται ως ασφαλείς και κατάρτιση εθνικού καταλόγου, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 86 του ν. 4636/2019 (Α' 169)» (Β' 2425/7.6.2021). Με την εν λόγω ένδικη πράξη αποφασίσθηκε η «κατάρτιση εθνικού καταλόγου ασφαλών τρίτων

χωρών, με την περίληψη σε αυτόν της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 86 του ν. 4636/2019» για τους αιτούντες διεθνή προστασία με χώρα καταγωγής την Συρία, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές και την Σομαλία. Εν συνεχεία, μετά την άσκηση της κρινόμενης αίτησης, κατόπιν της 438958/7.12.2021 νεότερης εισήγησης του Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου και της –κατά τα αναφερόμενα στην εισήγηση αυτήν– «επανεξέτασης και επικαιροποίησης των στοιχείων» στα οποία είχε στηριχθεί η αρχική πράξη 42799/3.6.2021, εκδόθηκε, κατ' επίκληση των ως άνω διατάξεων του ν. 4636/2019, η κοινή απόφαση 458568/15.12.2021 των ιδίων Υπουργών («Τροποποίηση της υπ' αρ. 42799/03.06.2021 κοινής απόφασης των Υπουργών Εξωτερικών και Μετανάστευσης και Ασύλου ...», Β' 5949/16.12.2021), με την οποία αφενός χαρακτηρίστηκε εκ νέου η Τουρκία ως ασφαλής τρίτη χώρα για τις ανωτέρω κατηγορίες αιτούντων διεθνή προστασία και αφετέρου αποφασίστηκε η ένταξη στον εθνικό κατάλογο ασφαλών τρίτων χωρών, της Αλβανίας και της Βόρειας Μακεδονίας όσον αφορά άλλες κατηγορίες αιτούντων διεθνή προστασία.

19. Επειδή, οι εκδιδόμενες κατ' εφαρμογή του άρθρου 86 παρ. 2 και 3 του ν. 4636/2019 κοινές υπουργικές αποφάσεις, με τις οποίες χαρακτηρίζεται τρίτη χώρα ως γενικά ασφαλής για ορισμένες κατηγορίες αιτούντων διεθνή προστασία, αφορούν τις έννομες σχέσεις κατηγορίας υποκειμένων δικαίου, ο αριθμός των οποίων (ήτοι των αιτούντων διεθνή προστασία, οι οποίοι ανήκουν στην συγκεκριμένη κατηγορία) δεν μπορεί να προσδιορισθεί εκ των προτέρων. Έχουν, ως εκ τούτου, οι αποφάσεις αυτές κανονιστικό χαρακτήρα και η ένδικη αμφισβήτησή τους ανήκει στην ακυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας (πρβλ. ΣτΕ 1682, 1046/2018, Conseil d' État, απόφαση της 5.4.2006, GISTI και λοιποί, αρ. 284706, και έκτοτε πάγια νομολογία όσον αφορά τον κατάλογο των «ασφαλών χωρών καταγωγής» του γαλλικού δικαίου, άρθρα 31 παρ. 8 στοιχ. β', 37 και Παράρτημα I της οδηγίας 2013/32/ΕΕ και άρθρα L 531-24, L 531-25 και L121-13 του ισχύοντος γαλλικού κώδικα της εισόδου και διαμονής των αλλοδαπών και του δικαίου του ασύλου).

20. Επειδή, κατά το άρθρο 47 παρ. 1 του π.δ. 18/1989 «Αίτηση ακυρώσεως δικαιούται να ασκήσει ο ιδιώτης ή το νομικό πρόσωπο τους οποίους αφορά η διοικητική πράξη ή των οποίων έννομα συμφέροντα, έστω και μη χρηματικά, προσβάλλονται από αυτήν». Η διάταξη αυτή παρέχει το δικαίωμα προς άσκηση

αιτήσεως ακυρώσεως στα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα (όπως αυτά απαριθμούνται στον Αστικό Κώδικα ή κατονομάζονται ρητώς ως νομικά πρόσωπα σε άλλα νομοθετήματα) καθώς, κατά την αληθή της έννοια, και σε ενώσεις προσώπων, οι οποίες δεν έχουν μεν νομική προσωπικότητα, καθίστανται, όμως, από την έννομη τάξη, φορείς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων σε ορισμένο κύκλο σχέσεων ή τομέα δραστηριοτήτων, και προσβάλλεται διοικητική πράξη που αφορά αυτές τις σχέσεις ή αυτήν την δραστηριότητα (ΣτΕ Ολομ. 4037/1979, 2302/1995, 1970/2012, ΣτΕ 2284/1994, 3412/2000, 2668/2001 κ.ά.). Εξάλλου, κατά το άρθρο 784 του Αστικού Κώδικα, η αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία, η οποία συνιστάται κατά το άρθρο 741 του Κώδικα, «αν επιδιώκει οικονομικό σκοπό, αποκτά νομική προσωπικότητα, εφόσον τηρηθούν οι όροι της δημοσιότητας που ο νόμος τάσσει για το σκοπό αυτό στις ομόρρυθμες εμπορικές εταιρείες». Κατά συνέπεια, αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία, η οποία έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα κατά τους όρους του νόμου, νομιμοποιείται στην άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως (διάφορο δε είναι το ζήτημα του εννόμου συμφέροντος για την άσκηση της συγκεκριμένης κάθε φορά αιτήσεως ακυρώσεως, το οποίο συναρτάται με τους σκοπούς της εταιρείας κατά το καταστατικό της, ΣτΕ Ολομ. 2796/2002 και, επί παρέμβασης σε ακυρωτική δίκη, ΣτΕ Ολομ. 4951/1995). Θεωρείται δε ότι η εταιρεία επιδιώκει οικονομικό σκοπό κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διάταξης όταν η πραγματοποίηση του καταστατικού σκοπού έχει, ως αναγκαία ή δυνητική συνέπεια, δικαιοπρακτική ή αδικοπρακτική ευθύνη ή παροχές, οι οποίες στα συναλλακτικά ήθη κατά κανόνα αμείβονται (Εφετείο Θεσσαλονίκης 1574/2013, Μονομελές Εφετείο Θεσσαλονίκης 1156/2020, Τριμελές Εφετείο Αθηνών 1955/2021, Τριμελές Εφετείο Πειραιώς 418/2021). Περαιτέρω, όσον αφορά τους όρους δημοσιότητας που τάσσονται από τον νόμο στις ομόρρυθμες εταιρείες για την απόκτηση νομικής προσωπικότητας, το άρθρο 42 του Εμπορικού Νόμου (διάταγμα της 19.4/1.5.1835, όπως αναδημοσιεύθηκε με τις τροποποιήσεις του στο ΦΕΚ Α΄ 206/1910) όριζε συναφώς τα ακόλουθα: «Η περίληψις των καταστατικών εγγράφων των ομορρυθμών ... εταιριών πρέπει να παραδίδεται, εντός δεκαπέντε ημερών από της χρονολογίας του εγγράφου, εις το γραφείον του εμποροδικείου του νομού, όπου ευρίσκεται το εμπορικόν της εταιρίας κατάστημα, διά να αντιγραφή εις το βιβλίον, και τοιχοκολληθέν να μείνη τρεις ολοκλήρους μήνας εκτεθειμένον εις το ακροατήριον. ...». Ακολούθως, όμως, με το μεν άρθρο 251 του ν. 4072/2012 (Α΄ 86) ορίσθηκε ότι «1. Η ομόρρυθμη εταιρεία καταχωρίζεται στο Γενικό

Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.) με τη σύμπραξη όλων των εταίρων. Στοιχεία που καταχωρίζονται είναι, κατ' ελάχιστον, το όνομα και η κατοικία των εταίρων, η εταιρική επωνυμία, η έδρα και ο σκοπός της εταιρείας, καθώς και ο εκπρόσωπός της. Κάθε μεταβολή των στοιχείων αυτών καταχωρίζεται στο Γ.Ε.ΜΗ. 2. Από την καταχώριση στο Γ.Ε.ΜΗ. η ομόρρυθμη εταιρεία αποκτά νομική προσωπικότητα. 3. ...» (βλ. και ΣτΕ 1593/2018), ενώ με το άρθρο 115 παρ. 1 περ. γ' του ν. 4635/2019 (Α' 167) καταργήθηκε το άρθρο 42 του Εμπορικού Νόμου (η ισχύς του άρθρου 115 άρχισε τρεις μήνες από την δημοσίευση του νόμου 4635/2019 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 30.10.2019 – άρθρο 116 τελευταίο εδάφιο του νόμου).

21. Επειδή, το πρώτο αιτούν «Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες», ως σωματείο, έχει νομική προσωπικότητα και νομιμοποιείται στην άσκηση της κρινόμενης αίτησης. Η δεύτερη αιτούσα, αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία με την επωνυμία «Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο», για την επίτευξη των σκοπών της (περί των οποίων θα γίνει λόγος σε επόμενη σκέψη), «δύνатаι», κατά τα αναφερόμενα στο καταστατικό της, μεταξύ άλλων, «να προσλαμβάνει προσωπικό» και «να εκδίδει βιβλία ή άλλο έντυπο υλικό με αντικείμενο συναφές με τους ... σκοπούς της ...», αναπτύσσει δηλαδή συναλλακτικές δραστηριότητες, οι οποίες της προσδίδουν τον χαρακτήρα της εταιρείας που επιδιώκει οικονομικό σκοπό κατά την ανωτέρω εκτεθείσα έννοια του άρθρου 784 του Αστικού Κώδικα. Περαιτέρω, από τα προσκομισθέντα προαποδεικτικώς στοιχεία προκύπτει ότι υπεβλήθησαν στις προβλεπόμενες από το άρθρο 42 του Εμπορικού Νόμου διατυπώσεις δημοσιότητας τόσο το αρχικό, από 31.1.2017 καταστατικό της, όσο και οι επακολουθήσασες, από 30.1.2019 και 3.1.2022 τροποποιήσεις του (3/9.2.2017, 3/5.2.2019 και 1/13.1.2022 πιστοποιητικά της Γραμματέως του Πρωτοδικείου Χίου, σχετικό και το 4/13.1.2022 πιστοποιητικό μεταβολών εταιρειών του ίδιου πρωτοδικείου). Υπό τα δεδομένα αυτά, εφόσον δηλαδή πάντως εφαρμόσθηκε εν προκειμένω το προϊσχύσαν δίκαιο –χωρίς η σχετική ευθύνη να βαρύνει αποκλειστικά την εν λόγω δεύτερη αιτούσα- από τα κατά το δίκαιο αυτό αρμόδια κρατικά όργανα ως προς τις προϋποθέσεις απόκτησης νομικής προσωπικότητας από αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία (και όχι το ισχύον περί καταχώρισης στο Γ.Ε.ΜΗ.), το Δικαστήριο κρίνει ότι η αιτούσα εταιρεία νομιμοποιείται στην άσκηση της κρινόμενης αίτησης κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 47 του π.δ. 18/1989, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα του άρθρου 20 παρ. 1 του Συντάγματος (πρβλ. ΣτΕ 1503/1979, 3553/1988· βλ. σχετ. και ΕΔΔΑ, απόφαση της

16.12.1997, Καθολική Εκκλησία των Χανίων, σκέψη 40, για την αντίστοιχη προβληματική του άρθρου 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ, το οποίο, πάντως, δεν ευρίσκει εφαρμογή σε υποθέσεις διεθνούς προστασίας, ΣτΕ 212/2013).

22. Επειδή, το άρθρο 32 παρ. 2 του π.δ. 18/1989 ορίζει τα ακόλουθα: «1. Η δίκη καταργείται αν μετά την άσκηση του ένδικου μέσου η προσβαλλόμενη πράξη ή δικαστική απόφαση ανακλήθηκε, ακυρώθηκε ή εξαφανίστηκε. 2. Καταργείται ομοίως η δίκη αν μετά την άσκηση της αίτησης ακυρώσεως και έως την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης η προσβαλλόμενη πράξη έπαυσε για οποιοδήποτε λόγο να ισχύει, εκτός αν ο αιτών επικαλείται ιδιαίτερο έννομο συμφέρον που δικαιολογεί τη συνέχιση της δίκης ... 3. Αν η κατά την προηγούμενη παράγραφο παύση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξεως οφείλεται στο ότι αυτή ήταν περιορισμένης χρονικής ισχύος και μετά τη λήξη της εκδόθηκε νεότερη πράξη ομοίου περιεχομένου ή στο ότι αυτή τροποποιήθηκε ή αντικαταστάθηκε με πράξη η οποία εξακολουθεί να είναι δυσμενής για τον αιτούντα, η δίκη δεν καταργείται αν ο αιτών προβάλλει με δικόγραφο, κατατιθέμενο έξι (6) πλήρεις ημέρες πριν από την πρώτη συζήτηση της υποθέσεως, σχετικό ισχυρισμό και ζητήσει τη συνέχιση της δίκης. Με το δικόγραφο αυτό, ο αιτών μπορεί να προβάλει και νέους λόγους ακυρώσεως, στρεφόμενους κατά της νέας πράξεως. Μπορεί επίσης με το ίδιο δικόγραφο να παραιτείται από την προσβολή πράξεων ή από λόγους ακυρώσεως που δεν έχουν αντικείμενο. Με αίτημα του διαδίκου, που υποβάλλεται και προφορικά στο ακροατήριο, η συζήτηση αναβάλλεται για σύντομο χρονικό διάστημα προκειμένου να κατατεθεί και να κοινοποιηθεί στον αντίδικο το δικόγραφο αυτό, μέσα στην ίδια προθεσμία πριν από τη

νέα

δικάσιμο».

23. Επειδή, με τις δύο πρώτες παραγράφους του άρθρου 32 του π.δ. 18/1989 τίθεται ο κανόνας ότι δεν επιτρέπεται η ακύρωση πράξης, η οποία δεν ισχύει κατά τον χρόνο εκδίκασης της αίτησης. Ο κανόνας αυτός ισχύει χωρίς εξαιρέσεις στην περίπτωση ακύρωσης, εξαφάνισης ή ex tunc ανάκλησης της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης (παρ. 1), ενώ, στην περίπτωση που η προσβαλλόμενη πράξη έπαυσε να ισχύει για άλλον λόγο πριν από την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης, συγχωρείται κατ' εξαίρεση η συνέχιση της δίκης, όταν ο αιτών επικαλείται και αποδεικνύει ιδιαίτερο προς τούτο έννομο συμφέρον, προκειμένου να αποτραπούν δυσμενείς για το μέλλον διοικητικής φύσεως συνέπειες, οι οποίες δεν είναι δυνατόν να αρθούν ει μη μόνο με την έκδοση

ακυρωτικής απόφασης (παρ. 2). Εξάλλου, με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου 32 (προστεθείσα με το άρθρο 31 του ν. 3772/2009, Α' 112) θεσπίζεται ειδική περίπτωση συνέχισης της ακυρωτικής δίκης, πέραν αυτής της παραγράφου 2, σε περίπτωση παύσης της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης που οφείλεται είτε στο ότι αυτή ήταν περιορισμένης χρονικής ισχύος και, μετά την λήξη της, εκδόθηκε νεότερη πράξη ομοίου περιεχομένου, είτε στο ότι η ένδικη πράξη τροποποιήθηκε ή αντικαταστάθηκε εφεξής με πράξη που εξακολουθεί να είναι δυσμενής για τον αιτούντα. Στην ειδική αυτή περίπτωση δεν διατηρείται απλώς, μετά την σύννομη άσκηση του σχετικού δικαιώματος προς παροχή δικαστικής προστασίας από τον αιτούντα, το αρχικό αντικείμενο της δίκης, αλλά η δίκη συνεχίζεται με ουσιωδώς διευρυνόμενο αντικείμενο, το οποίο προσδιορίζεται από την προσβολή όχι μόνο της αρχικής πράξης που έπαυσε να ισχύει για τους ανωτέρω λόγους, αλλά και της νεότερης διοικητικής πράξης, η οποία, μετά την κατάθεση και κοινοποίηση του σχετικού δικογράφου στον αντίδικο του αιτούντος εντός της προθεσμίας της ως άνω παραγράφου 3 του άρθρου 32 του π.δ. 18/1989, θεωρείται ως συμπροσβαλλόμενη με την αρχική και κατ' αυτής μπορεί να προβάλλονται με το ίδιο δικόγραφο και νέοι λόγοι ακυρώσεως (ΣτΕ Ολομ. 1319/2019, 3175/2014). Η δικονομική αυτή συνέπεια (διεύρυνση κατ' αντικείμενο της αρχικής δίκης) προκύπτει από το γράμμα της διάταξης της παραγράφου 3 του άρθρου 32 του π.δ. 18/1989, η οποία παρέχει στον αιτούντα την δυνατότητα να προβάλει με το κατατιθέμενο δικόγραφο συνέχισης και «νέους λόγους ακυρώσεως, στρεφόμενους κατά της νέας πράξεως» καθώς και «να παραιτείται από την προσβολή πράξεως ή από λόγους ακυρώσεως που δεν έχουν πλέον αντικείμενο». Τα ανωτέρω σημαίνουν ότι, ακόμη και στην περίπτωση που ο αιτών δεν προβάλει νέους λόγους με το κατατεθέν δικόγραφο, ο νόμος θεωρεί ότι κατά της νέας πράξης προβάλλονται οι λόγοι που είχαν ήδη προβληθεί κατά της πράξης, της οποίας έπαυσε η ισχύς. Η νεότερη εξάλλου πράξη είναι σε κάθε περίπτωση συμπροσβαλλόμενη με την αρχική, αφού μόνο διά του τρόπου αυτού καθίσταται εφικτή η επίτευξη του σκοπού της διάταξης του άρθρου 32 παρ. 3 του π.δ. 18/1989 (βλ. αιτιολογική έκθεση άρθρου 31 του ν. 3772/2009), που συνίσταται, μεταξύ άλλων, στην αποφυγή της ανάγκης να εγερθεί από τον αιτούντα νέα ακυρωτική δίκη κατά της νεότερης πράξης. Ενόψει των ανωτέρω, εφόσον δηλαδή η κατ' εφαρμογή του άρθρου 32 παρ. 3 του π.δ.

18/1989 «συνέχιση» της δίκης συνιστά σε κάθε περίπτωση διεύρυνση του αρχικού αντικειμένου της υπό την εκτεθείσα έννοια, ο νόμος απαιτεί ρητώς την τήρηση έγγραφης προδικασίας, που συνίσταται στην κατάθεση και κοινοποίηση εντός ορισμένης προθεσμίας στον αντίδικο του αιτούντος αυτοτελούς δικογράφου, επέχοντος από δικονομικής απόψεως θέση συμπληρωματικού προς το αρχικό ενδίκου βοηθήματος (ΣτΕ Ολομ. 3175/2014, 31/2013). Η δε κατά τα ανωτέρω κατάθεση του δικογράφου συνέχισης της δίκης αρκεί να γίνεται έξι πλήρεις ημέρες πριν από την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης, χωρίς να απαιτείται επιπλέον το δικόγραφο να κατατίθεται και εντός της προθεσμίας ευθείας προσβολής της νεότερης βλαπτικής πράξης, που επέφερε την παύση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης, με αίτηση ακυρώσεως (ΣτΕ 2462, 2463/2017). Πάντως, η ανωτέρω ειδική περίπτωση συνέχισης της δίκης δεν συντρέχει κατά την έννοια του νόμου, όταν η νεότερη πράξη διαφέρει ουσιωδώς από την αρχικώς προσβληθείσα πράξη –που έπαυσε να ισχύει-, διότι στην περίπτωση αυτή εισάγεται εντελώς διαφορετικό, από νομική ή πραγματική άποψη, αντικείμενο δίκης και δεν έχει εφαρμογή η ως άνω εξαιρετική περίπτωση διεύρυνσης του αντικειμένου αυτού, η οποία αποσκοπεί στην αποτροπή της κίνησης διαδοχικών δικών με όμοιο, ως προς τα βασικά στοιχεία του, αντικείμενο (ΣτΕ 1295/2020).

24. Επειδή, ενόψει των σκοπών τους, που ανάγονται στην «ανάπτυξη δραστηριότητας υπέρ των προσφύγων καθώς και των προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας σύμφωνα με το διεθνές, ενωσιακό και εθνικό δίκαιο» (άρθρα 2 του καταστατικού του αιτούντος σωματίου και 3 του καταστατικού της αιτούσας αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας), τα αιτούντα ζητούν με έννομο συμφέρον την ακύρωση της 42799/3.6.2021 πράξης χαρακτηρισμού της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 1237/2017, ΣτΕ 212/2013, 805/2018 επί αιτήσεων ακυρώσεως του πρώτου αιτούντος σωματίου), παραδεκτώς δε ομοδικούν προβάλλοντας κοινούς λόγους ακυρώσεως ερειδομένους επί της αυτής ιστορικής και νομικής αιτίας. Εξάλλου, η ως άνω δεύτερη 458568/15.12.2021 νεότερη κοινή υπουργική απόφαση, η οποία, ως εκ του περιεχομένου της (σκέψη 18), αντικατέστησε την αρχικώς προσβληθείσα, εξακολουθεί -κατά το μέρος που με την δεύτερη αυτή πράξη χαρακτηρίζεται η Τουρκία ως ασφαλής τρίτη χώρα για τις μνημονευθείσες κατηγορίες αιτούντων διεθνή προστασία- να είναι δυσμενής για τα αιτούντα, κατά

την έννοια της παραγράφου 3 του άρθρου 32 του π.δ. 18/1989, και παραδεκτώς, ως εκ τούτου, ζητείται με το από 3.3.2022 δικόγραφο η συνέχιση της δίκης ως προς την εν λόγω πράξη (κατά το μέρος που αφορά τον χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας). Αντιθέτως, η δίκη πρέπει να καταργηθεί, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2 του άρθρου 32 του π.δ. 18/1989, ως προς την αρχικώς προσβληθείσα 42799/3.6.2021 κοινή υπουργική απόφαση, της οποίας η ισχύς έληξε με την αντικατάστασή της με την μνημονευθείσα νεότερη πράξη. Και ναι μεν τα αιτούντα τόσο με το από 3.3.2022 δικόγραφο (ανωτέρω σκέψη 2) όσο και κατά την συζήτηση της υπόθεσης, αλλά και με το, κατατεθέν εντός της ταχθείσης κατά την συζήτηση, προθεσμίας από 28.3.2022 υπόμνημα ζήτησαν την συνέχιση της δίκης και ως προς την πράξη αυτή, δεν προέβαλαν, όμως, συγκεκριμένους ισχυρισμούς που θα στοιχειοθετούσαν το απαιτούμενο προς τούτο ιδιαίτερο έννομο συμφέρον.

25. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη κοινή υπουργική απόφαση 458568/15.12.2021 αναρμοδίως συνυπογράφεται από τον Αναπληρωτή Υπουργό Εξωτερικών, εφόσον αφορά και τις σχέσεις Ελλάδα και Τουρκίας, ζήτημα το οποίο ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργού (και όχι του Αναπληρωτή Υπουργού).

26. Επειδή, ο λόγος είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Ειδικότερα, αρμοδίως συνέπραξε κατά την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης ο Αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών, στον οποίο μεταβιβάσθηκε η αρμοδιότητα έκδοσης πράξεων ατομικού και κανονιστικού –όπως εν προκειμένω- χαρακτήρα επί των «θεμάτων που άπτονται της μετανάστευσης και του προσφυγικού ζητήματος στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Υπουργού Εξωτερικών» (άρθρα 2 περ. γ' και 1 περ. θ' της απόφασης Υ63/9.8.2019 του Πρωθυπουργού, Β' 3161, η οποία μνημονεύεται στο προοίμιο της προσβαλλομένης).

27. Επειδή, **το άρθρο 38 παράγραφος 2 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ προβλέπει, κατά τα προαναφερθέντα, ότι η εφαρμογή της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας» υπόκειται στους κανόνες του εθνικού δικαίου, περιλαμβανομένων, πρώτον, εκείνων που απαιτούν τέτοιο σύνδεσμο μεταξύ του αιτούντος διεθνή προστασία και της οικείας τρίτης χώρας ώστε να είναι εύλογη για τον εν λόγω αιτούντα η επιστροφή στην συγκεκριμένη χώρα, δεύτερον, εκείνων που προβλέπουν την μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθούν οι αρμόδιες αρχές προκειμένου να κρίνουν ότι η έννοια της «ασφαλούς τρίτης χώρας» μπορεί να εφαρμοσθεί σε συγκεκριμένη χώρα ή συγκεκριμένο αιτούντα διεθνή προστασία, ενώ η**

μεθοδολογία αυτή θα πρέπει, εξάλλου, να περιλαμβάνει εξατομικευμένη εξέταση του ασφαλούς χαρακτήρα της χώρας για τον εν λόγω αιτούντα και/ή τον εθνικό χαρακτηρισμό των χωρών που θεωρούνται ως γενικά ασφαλείς, και, τρίτον, εκείνων, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, οι οποίοι επιτρέπουν να εξετάζεται χωριστά κατά πόσον η οικεία τρίτη χώρα είναι ασφαλής για συγκεκριμένο αιτούντα διεθνή προστασία και οι οποίοι επιτρέπουν, στο πλαίσιο αυτό, στον εν λόγω αιτούντα να προσβάλει τόσο την εφαρμογή της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας» σε σχέση με την προσωπική του κατάσταση όσο και την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ του ιδίου και της χώρας αυτής (ΔΕΕ, απόφαση της 19.3.2020, C-564/18, LH κατά Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá), σκέψη 38).

28. Επειδή, προβάλλεται, με την κρινόμενη αίτηση και το από 3.3.2022 «υπόμνημα αίτησης συνέχισης της δίκης» ότι το άρθρο 86 του ν. 4636/2019, κατ' εφαρμογή του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη πράξη, αντίκειται στο ανωτέρω άρθρο 38 παρ. 2 της οδηγίας εφόσον δεν περιλαμβάνει ρυθμίσεις α) αναφορικά με τους κανόνες μεθοδολογίας βάσει των οποίων χαρακτηρίζεται μια χώρα ως «ασφαλής τρίτη χώρα», συμπεριλαμβανομένων των ρυθμίσεων που αφορούν τις πηγές πληροφοριών που λαμβάνονται υπόψη κατά τον χαρακτηρισμό από την αρμόδια αρχή, και β) αναφορικά με τους κανόνες βάσει των οποίων θα διαπιστωθεί η ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ της τρίτης χώρας και του αιτούντος, ώστε θα ήταν εύλογο για τον τελευταίο να μεταβεί στην χώρα αυτή. Προβάλλεται, επίσης, με τον ίδιο λόγο, αντίθεση του άρθρου 86 του ν. 4636/2019 στο άρθρο 38 παρ. 2 της οδηγίας στο μέτρο που με την εν λόγω εθνική διάταξη μεταφοράς της οδηγίας δεν θεσπίζονται «[οι] κανόνες με βάση τους οποίους θα κριθεί μια τρίτη χώρα ως ασφαλής υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες στις οποίες ο αιτών [διεθνή προστασία] βρίσκεται, είτε [οι] κανόνες με βάση τους οποίους [ο αιτών] μπορεί να αμφισβητήσει τον σύνδεσμο μεταξύ αυτού και της τρίτης χώρας».

29. Επειδή, με το 100373/19.2.2022 έγγραφο απόψεων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και το από 28.3.2022 μετά την συζήτηση υπόμνημα των Υπουργών Εξωτερικών και Μετανάστευσης και Ασύλου, το Δημόσιο υποστηρίζει ότι ο εξεταζόμενος λόγος είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος διότι αφενός κατ' ουσίαν στρέφεται ευθέως και, συνεπώς, ανεπιτρέπτως, κατά διάταξης νόμου (άρθρο 86 ν. 4636/2019) και αφετέρου διότι με τον λόγο αυτόν προβάλλεται πλημμελής μεταφορά διάταξης οδηγίας (άρθρο 38 παρ. 2 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ), η οποία, όμως, δεν

απονέμει δικαιώματα σε ιδιώτες με σαφή και ακριβή ρύθμιση, όπως απαιτείται προκειμένου να έχει η διάταξη αυτή άμεσο αποτέλεσμα και να είναι δυνατή η επίκλησή της ενώπιον εθνικού δικαστηρίου στην περίπτωση που δεν έχει μεταφερθεί ή έχει μεταφερθεί πλημμελώς στην εσωτερική έννομη τάξη. Επικουρικώς, το Δημόσιο υποστηρίζει ότι ο λόγος είναι απορριπτέος και ως αβάσιμος. 30. Επειδή, αν και δεν αμφισβητείται με αυτόν το κύρος συγκεκριμένων διατάξεων της προσβαλλόμενης κοινής υπουργικής απόφασης, ο ανωτέρω λόγος προβάλλεται παραδεκτώς, διότι τυχόν ανίσχυρο του άρθρου 86 του ν. 4636/2019 λόγω αντίθεσής του προς το άρθρο 38 παρ. 2 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ συνεπάγεται την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης, η νομιμότητα της οποίας προϋποθέτει ότι οι εισαχθείσες με την ανωτέρω νομοθετική διάταξη ρυθμίσεις, σχετικά με την ασφαλή τρίτη χώρα ως λόγος απαραδέκτου των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, είναι έγκυρες από πλευράς ενωσιακού δικαίου (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 2649/2017 κ.ά.). Συνεπώς, είναι απορριπτέος ο περί του αντιθέτου πρώτος ισχυρισμός του Δημοσίου.

31. Επειδή, κατά τα ήδη κριθέντα από το ΔΕΕ (Τμήμα Μείζονος Συνθέσεως, απόφαση της 24.6.2019, C-573/17, Popławski) «52. ... Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του δικαίου της Ένωσης είναι η προέλευσή του από αυτόνομη πηγή δικαίου την οποία αποτελούν οι Συνθήκες, η υπεροχή του έναντι του δικαίου των κρατών μελών, καθώς και το άμεσο αποτέλεσμα πλήθους διατάξεων που εφαρμόζονται στους πολίτες των κρατών μελών και στα ίδια τα κράτη μέλη. Βάσει των ουσιωδών αυτών χαρακτηριστικών έχει διαμορφωθεί ένα συγκροτημένο πλέγμα αρχών, κανόνων και εννόμων σχέσεων που τελούν σε αλληλεξάρτηση μεταξύ τους και δεσμεύουν αμοιβαία την ίδια την Ένωση και τα κράτη μέλη της, καθώς και τα κράτη μέλη μεταξύ τους (...). 53. Με την αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης κατοχυρώνεται η υπεροχή του δικαίου της Ένωσης έναντι του δικαίου των κρατών μελών (...). 54. Η αρχή αυτή επιβάλλει, ως εκ τούτου, σε όλες τις αρχές των κρατών μελών να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των κανόνων της Ένωσης, το δε δίκαιο των κρατών μελών δεν μπορεί να επηρεάσει την αποτελεσματικότητα που αναγνωρίζεται στους κανόνες αυτούς στο έδαφος των εν λόγω κρατών (...). 55. ... 58. Βάσει ... της αρχής της υπεροχής, σε περίπτωση που είναι αδύνατη η σύμφωνη προς τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας, το εθνικό δικαστήριο στο οποίο έχει ανατεθεί, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του, η εφαρμογή των κανόνων του δικαίου της Ένωσης έχει την

υποχρέωση να διασφαλίζει την πλήρη αποτελεσματικότητά τους, αφήνοντας εν ανάγκη αυτεπαγγέλτως ανεφάρμοστη κάθε αντίθετη διάταξη της εθνικής νομοθεσίας, έστω και μεταγενέστερη, χωρίς να υποχρεούται να ζητήσει ή να αναμείνει την προηγούμενη εξαφάνισή της είτε διά της νομοθετικής οδού είτε μέσω οποιασδήποτε άλλης συνταγματικής διαδικασίας (...). 59. Πάντως, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλα ουσιώδη χαρακτηριστικά του δικαίου της Ένωσης και, ειδικότερα, η αναγνώριση άμεσου αποτελέσματος σε μέρος μόνον των διατάξεών του. 60. Η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης δεν είναι επομένως δυνατόν να καταλήγει στην αμφισβήτηση της βασικής διακρίσεως μεταξύ των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που έχουν άμεσο αποτέλεσμα και εκείνων που δεν έχουν ούτε, κατά συνέπεια, στην καθιέρωση ενιαίου καθεστώτος εφαρμογής του συνόλου των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης από τα εθνικά δικαστήρια. 61. Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι κάθε αρμοδίως επιληφθέν υποθέσεως εθνικό δικαστήριο έχει την υποχρέωση, ως όργανο κράτους μέλους, να αφήνει ανεφάρμοστη κάθε διάταξη του εθνικού δικαίου που αντιβαίνει προς διάταξη του δικαίου της Ένωσης η οποία έχει άμεσο αποτέλεσμα στη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί (...). 62. Αντιθέτως, δεν χωρεί επίκληση μιας μη έχουσας άμεσο αποτέλεσμα διατάξεως του δικαίου της Ένωσης, αυτής καθαυτήν, στο πλαίσιο διαφοράς αφορώσας το δίκαιο της Ένωσης, προκειμένου να μην εφαρμοσθεί μια αντιβαίνουσα προς αυτήν διάταξη του εθνικού δικαίου. 63. ... 64. ... Η επίκληση διατάξεως οδηγίας, η οποία δεν είναι αρκούντως σαφής, ακριβής και απαλλαγμένη αιρέσεων ώστε να έχει άμεσο αποτέλεσμα, δεν μπορεί να καταλήγει, βάσει αποκλειστικώς του δικαίου της Ένωσης, στο να μην εφαρμόζεται από δικαστήριο κράτους μέλους μια διάταξη του εθνικού δικαίου». Διάφορο δε είναι το ζήτημα ότι στην περίπτωση διατάξεων οδηγίας που δεν έχουν άμεσο αποτέλεσμα, τα εθνικά δικαστήρια έχουν την υποχρέωση να ερμηνεύουν, στο μέτρο του δυνατού, το εσωτερικό τους δίκαιο κατά τρόπο σύμφωνο με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων και των επίμαχων διατάξεων της οδηγίας, εφαρμόζοντας τις αναγνωρισμένες από το εσωτερικό δίκαιο ερμηνευτικές μεθόδους. Η αρχή της σύμφωνης προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνείας του εθνικού δικαίου δεν μπορεί να χρησιμεύσει πάντως ως βάση για να θεμελιώσει ερμηνεία *contra legem* του εσωτερικού δικαίου κράτους μέλους (ΔΕΕ, Τμήμα Μείζονος Συνθέσεως, απόφαση της 18.1.2022, C-261/20, Thelen Technopark Berlin GmbH, σκέψη 28).

32. Επειδή, όπως διευκρίνισε, περαιτέρω, το ΔΕΕ (μνημονευθείσα απόφαση Thelen Technopark Berlin GmbH, σκέψη 33), το εθνικό δικαστήριο δεν υποχρεούται, βάσει του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μόνον, να αφήσει ανεφάρμοστη διάταξη του εθνικού δικαίου, αντίθετη προς διάταξη του δικαίου της Ένωσης αν η τελευταία αυτή διάταξη στερείται άμεσου αποτελέσματος, «με την επιφύλαξη πάντως της δυνατότητας του δικαστηρίου αυτού, καθώς και κάθε αρμόδιας εθνικής διοικητικής αρχής, να μην εφαρμόσει, βάσει του εσωτερικού δικαίου, κάθε διάταξη του εθνικού δικαίου που αντιβαίνει προς διάταξη του δικαίου της Ένωσης η οποία δεν έχει άμεσο αποτέλεσμα». Πάντως, και η ελληνική έννομη τάξη, και ιδίως το άρθρο 28 του Συντάγματος, δεν αγνοεί ότι τόσο το διεθνές δίκαιο όσο και το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγνωρίζουν άμεσο αποτέλεσμα σε ορισμένες μόνον από τις διατάξεις τους και, συνεπώς, δεν επιβάλλει στον εθνικό δικαστή την υποχρέωση να αφήσει ανεφάρμοστη διάταξη εθνικού νόμου για τον λόγο ότι αντίκειται σε διάταξη του ενωσιακού δικαίου, η οποία στερείται άμεσου αποτελέσματος.

33. Επειδή, περαιτέρω, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνοψίζοντας την νομολογία του εν σχέσει με το άμεσο αποτέλεσμα των οδηγιών, αναφέρει στην απόφαση της 14.1.2021, C-387/19, RTS infra και Aannemingsbedrijf Norré-Behaegel, τα ακόλουθα: «44. ... Σε κάθε περίπτωση που οι διατάξεις μιας οδηγίας είναι, από άποψη περιεχομένου, απαλλαγμένες αιρέσεων και αρκούντως ακριβείς, χωρεί επίκλησή τους έναντι του οικείου κράτους μέλους ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, είτε όταν το κράτος αυτό παρέλειψε να μεταφέρει εμπροθέσμως την οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο είτε όταν προέβη σε πλημμελή μεταφορά της (...). 45. ... 46. Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι μια διάταξη του δικαίου της Ένωσης είναι, αφενός, απαλλαγμένη αιρέσεων όταν θεσπίζει υποχρέωση η οποία δεν συνοδεύεται από καμία επιφύλαξη και δεν απαιτείται για την εκτέλεσή της ή την επαγωγή των αποτελεσμάτων της η έκδοση κάποιας πράξεως, είτε των οργάνων της Ένωσης είτε των κρατών μελών, και, αφετέρου, αρκούντως ακριβής ώστε να μπορούν να την επικαλεστούν οι ιδιώτες και να την εφαρμόσει το [εθνικό] δικαστήριο, όταν θεσπίζει υποχρέωση χωρίς αμφίσημη διατύπωση (...). 47. Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι, ακόμη και αν μια οδηγία αφήνει στα κράτη μέλη ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως κατά τη θέσπιση των λεπτομερειών εφαρμογής της, μια διάταξη της οδηγίας αυτής μπορεί να

θεωρείται ότι έχει ανεπιφύλακτο και συγκεκριμένο χαρακτήρα εφόσον επιβάλλει στα κράτη μέλη, χωρίς αμφίσημη διατύπωση, συγκεκριμένη υποχρέωση επιτεύξεως αποτελέσματος και δεν συνοδεύεται από καμία αίρεση όσον αφορά την εφαρμογή του κανόνα τον οποίο θεσπίζει» (βλ. και ΔΕΕ, Τμήμα Μείζονος Συνθέσεως, απόφαση της 8.3.2022, C-205/20, NE, σκέψεις 57 – 59).

34. Επειδή, ο κατ' εφαρμογή του ως άνω άρθρου 38 παρ. 2 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ καθορισμός αφενός κανόνων μεθοδολογίας για τον χαρακτηρισμό τρίτης χώρας ως ασφαλούς και αφετέρου κανόνων σχετικών με τον απαιτούμενο σύνδεσμο μεταξύ του αιτούντος και της τρίτης χώρας καθώς και κανόνων σχετικών με την εξέταση της ατομικής περίπτωσης εκάστου συγκεκριμένου αιτούντος και την δυνατότητα αμφισβήτησης της εφαρμογής της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας από τους αιτούντες διεθνή προστασία, προϋποθέτει την υιοθέτηση της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας» ως λόγο απαραδέκτου της αίτησης διεθνούς προστασίας, με νομική πράξη του εσωτερικού δικαίου, η έκδοση της οποίας καταλείπεται στην διακριτική ευχέρεια του εθνικού νομοθέτη. Κατά την άσκηση, όμως, της εν λόγω ευχέρειάς του ο εσωτερικός νομοθέτης δεσμεύεται από την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 38 παρ. 2 της οδηγίας και, κατά συνέπεια, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να έχει, δυνάμει της διάταξης αυτής της οδηγίας, η οποία αναπτύσσει, ως εκ τούτου, άμεσο αποτέλεσμα, το δικαίωμα να ζητήσει από δικαιοδοτικό όργανο να ελέγξει εάν η εθνική νομοθεσία και η εφαρμογή της (με την έκδοση λ.χ. κανονιστικής πράξης, όπως εν προκειμένω) κείνται εντός των ορίων της προβλεπόμενης από την οδηγία διακριτικής ευχέρειας (βλ. ΔΕΕ, Τμήμα Μείζονος Συνθέσεως, απόφαση της 5.9.2012, C-83/11, Rahman, σκέψη 25, και τις λοιπές αποφάσεις στις οποίες παραπέμπουν συναφώς οι προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Michal Bobek στην μνημονευθείσα υπόθεση C-205/20, NE, σημείο 41 και σημείωση 36). Υπό τα δεδομένα αυτά, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στις προηγούμενες σκέψεις, τα προβαλλόμενα, ότι το άρθρο 38 παρ. 2 της οδηγίας μεταφέρθηκε πλημμελώς στο εσωτερικό δίκαιο με το άρθρο 86 του ν. 4636/2019 και πρέπει, ως εκ τούτου, να ακυρωθεί η ερειδόμενη επί της διάταξης αυτής προσβαλλόμενη κοινή υπουργική απόφαση, προβάλλονται παραδεκτός, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών του Δημοσίου. Ο εξεταζόμενος λόγος είναι, όμως, απορριπτέος ως αβάσιμος. Και τούτο διότι ο νόμος 4636/2019 συμμορφώνεται προς τις

απαιτήσεις της διάταξης του άρθρου 38 παράγραφος 2 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, εφόσον θεσπίζεται με αυτόν σύστημα το οποίο προβλέπει (άρθρο 86 παρ. 2) την εφαρμογή της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας» τόσο «ανά περίπτωση και για κάθε αιτούντα ξεχωριστά» όσο και την κατάρτιση εθνικού καταλόγου ασφαλών τρίτων χωρών, ο οποίος περιλαμβάνει τις χώρες που χαρακτηρίζονται ως «γενικά ασφαλείς» για ορισμένες κατηγορίες αιτούντων διεθνή προστασία. Περαιτέρω ο νόμος (άρθρο 86 παρ. 3) απαριθμεί τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για τον χαρακτηρισμό χώρας ως γενικά ασφαλούς (εθνικό και διεθνές νομοθετικό καθεστώς, εσωτερική πρακτική), καθώς και, ενδεικτικώς, τις πηγές από τις οποίες μπορούν να αντλούνται τα στοιχεία αυτά (επίσημες διπλωματικές πηγές, διεθνείς οργανισμοί κ.λπ.). Ο χαρακτηρισμός επανεξετάζεται υποχρεωτικά ανά τακτά χρονικά διαστήματα καθώς και στην περίπτωση μεταβολής της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην εν λόγω χώρα. Οίκοθεν δε νοείται ότι οι σχετικές με τα λαμβανόμενα υπόψη στοιχεία και πηγές κατά τον χαρακτηρισμό χώρας ως γενικά ασφαλούς ρυθμίσεις του νόμου εφαρμόζονται και κατά τον χαρακτηρισμό χώρας, η οποία δεν περιλαμβάνεται στον οικείο εθνικό κατάλογο, ως ασφαλούς για τον συγκεκριμένο αιτούντα. Εξάλλου, ο νόμος (άρθρο 86 παρ. 1) δεν αρκείται στην απλή διέλευση του αιτούντος διεθνή προστασία από την τρίτη χώρα προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη συνδέσμου αλλά απαιτεί και την συνδρομή πρόσθετων προϋποθέσεων, τις οποίες αναφέρει ενδεικτικώς (χρόνος παραμονής στην τρίτη χώρα, ύπαρξη δεσμών). Κατά ρητή δε πρόβλεψη του νόμου (άρθρο 86 παρ. 2) ο αιτών διεθνή προστασία δύναται να επικαλεσθεί τις ιδιαίτερες συνθήκες, υπό τις οποίες τελεί, για να αποκρούσει την εφαρμογή του εθνικού καταλόγου, ενώ, κατά τα λοιπά, ο ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα να προσβάλει την πράξη της αρμόδιας αρχής, με την οποία απορρίπτεται αίτηση διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτη κατ' εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας, ασκώντας προσφυγή ενώπιον της οικείας ανεξάρτητης επιτροπής προσφυγών και, εν συνεχεία, αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου (άρθρα 92 παρ. 1 περ. δ' και 108 παρ. 1 του ν. 4636/2019), ειδικότερα δε δύναται, μεταξύ άλλων, να αμφισβητήσει και την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ αυτού και της τρίτης χώρας.

35. Επειδή, προβάλλεται ότι, κατά παράβαση του νόμου (άρθρο 86 παρ. 1 ν. 4636/2019) και της οδηγίας 2013/32/ΕΕ (άρθρο 38 παρ. 1) χαρακτηρίστηκε με την

προσβαλλόμενη πράξη, ως ασφαλής, τρίτη χώρα (η Τουρκία), η οποία έχει επικυρώσει την Σύμβαση της Γενεύης με επιφύλαξη (γεωγραφικό περιορισμό, κατά τα αναφερόμενα στην σκέψη 4).

36. Επειδή, ο λόγος αυτός, όπως προβάλλεται, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Και τούτο διότι, όπως έχει κριθεί (ΣτΕ Ολομ. 2347, 2348/2017), από την αντιπαραβολή των διατάξεων του, μεταφερθέντος στο εσωτερικό δίκαιο με το άρθρο 86 του ν. 4636/2019, επίμαχου άρθρου 38 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ με τις προαναφερθείσες (σκέψη 13) διατάξεις των άρθρων 35 («πρώτη χώρα ασύλου», άρθρο 85 ν. 4636/2019) και 39 («ευρωπαϊκή ασφαλής τρίτη χώρα», η οποία δεν έχει μεταφερθεί στην εσωτερική έννομη τάξη) της ίδιας οδηγίας προκύπτει ότι τρίτη χώρα, η οποία έχει επικυρώσει την Σύμβαση της Γενεύης με γεωγραφικό περιορισμό, μπορεί να χαρακτηριστεί ως ασφαλής, κατά την έννοια των άρθρων 86 του ν. 4636/2019 και 38 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ εφόσον τηρεί την αρχή της μη επαναπροώθησης και παρέχει επαρκή προστασία ορισμένων θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως, μεταξύ άλλων, του δικαιώματος πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και την αγορά εργασίας.

37. Επειδή, τα αιτούντα προέβαλαν με το δικόγραφο της αίτησης ότι ο επίδικος χαρακτηρισμός της Τουρκίας, ως ασφαλούς τρίτης χώρας για τις πέντε μνημονευθείσες κατηγορίες αιτούντων διεθνή προστασία, αντίκειται στα άρθρα 86 (ιδίως παράγραφος 5) του ν. 4636/2019 και 38 (ιδίως παράγραφος 4) της οδηγίας 2013/32/ΕΕ – σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 44 του προοιμίου της οδηγίας αυτής – εφόσον αφενός δεν εξασφαλίζεται «μέσω διεθνών συμφωνιών» η δυνατότητα επανεισδοχής των ως άνω αλλοδαπών στην εν λόγω τρίτη χώρα και αφετέρου, όπως προκύπτει, κατά τους ισχυρισμούς τους, από τα στοιχεία που επικαλούνται, ενόψει της τηρουμένης από την Τουρκία σχετικής πρακτικής, δεν υπάρχει εύλογη προοπτική επανεισδοχής των ανωτέρω αιτούντων διεθνή προστασία στην χώρα αυτή. Οι ισχυρισμοί αυτοί επαναλαμβάνονται και στο από 3.3.2022 «υπόμνημα αίτησης συνέχισης δίκης» με το δικόγραφο αυτό τα αιτούντα επικαλούνται και την από 7.12.2021 νεότερη εισήγηση της Υπηρεσίας Ασύλου, στην συνέχεια της οποίας εκδόθηκε η μόνη παραδεκτώσ προσβαλλόμενη κοινή υπουργική απόφαση 458568/15.12.2021 και στην οποία αναφέρεται (σελ. 8) ότι «Από τον Μάρτιο του 2020 έως και σήμερα οι επιστροφές από την Ελλάδα στην Τουρκία έχουν παγώσει».

38. Επειδή, ο λόγος αυτός, με τον οποίο δεν προβάλλεται αντίθεση του ν. 4636/2019 προς την οδηγία 2013/32/ΕΕ αλλά προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη

αντίκειται στις διατάξεις του νόμου και της οδηγίας, είναι παραδεκτός, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών του Δημοσίου, η δε εξέτασή του προηγείται της έρευνας των λοιπών προβαλλομένων αιτιάσεων που αφορούν άλλα ζητήματα νομιμότητας –συνδρομή λοιπών απαιτούμενων προϋποθέσεων («κριτηρίων») για την έκδοσή της και τεκμηρίωση- της ένδικης κοινής υπουργικής απόφασης. Περαιτέρω, κατά τα ήδη εκτεθέντα, με το άρθρο 35 της οδηγίας 2012/32/ΕΕ (βλ. και άρθρο 85 του ν. 4636/2019), προβλέπεται ότι μια χώρα μπορεί να θεωρηθεί ως πρώτη χώρα ασύλου για συγκεκριμένο αιτούντα διεθνή προστασία εφόσον συντρέχει, μεταξύ άλλων, η προϋπόθεση ότι ο αιτών αλλοδαπός θα γίνει εκ νέου δεκτός στην χώρα αυτήν, ενώ το άρθρο 38 της οδηγίας, σχετικά με τις ασφαλείς τρίτες χώρες, ορίζει, στην παράγραφο 4 (βλ. και άρθρο 86 παρ. 4 του ν. 4636/2019), ότι «όταν η τρίτη χώρα δεν επιτρέπει στον αιτούντα να εισέλθει στο έδαφός της τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε αυτός να έχει πρόσβαση σε διαδικασία σύμφωνα με τις βασικές αρχές και εγγυήσεις που περιγράφονται στο κεφάλαιο II [της οδηγίας 2013/32/ΕΕ]», προβλέπει δηλαδή, στην περίπτωση αυτήν, την συνέχιση της εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας, η οποία προηγουμένως είχε κριθεί ως απαράδεκτη κατά τις διατάξεις περί ασφαλών τρίτων χωρών. Συνάγεται ότι, σε αντίθεση με το άρθρο 35 της οδηγίας, το οποίο εξαρτά την εφαρμογή της έννοιας της πρώτης χώρας ασύλου από την δυνατότητα επανεισδοχής του αλλοδαπού αιτούντος διεθνή προστασία στην χώρα αυτή, το άρθρο 38 παρ. 4 δεν αναγορεύει, κατά το γράμμα του, την δυνατότητα εισδοχής ή επανεισδοχής του αλλοδαπού στην τρίτη χώρα σε προϋπόθεση εφαρμογής της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας. Κατά την πάγια, όμως, νομολογία του ΔΕΕ, για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο το γράμμα της αλλά και το πλαίσιο, στο οποίο εντάσσεται, καθώς και οι σκοποί που επιδιώκονται με την ρύθμιση της οποίας η ερμηνευόμενη διάταξη αποτελεί μέρος (βλ. ενδεικτικά αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 17.11.1983, C-232/82, Merck, σκέψη 18, και του ΔΕΕ της 26.3.2019, C-202/18 και C-238/18, Rimšēničs και ΕΚΤ κατά Λεττονίας, σκέψη 45). Εν προκειμένω, οι σχετικές με τις περιπτώσεις απαραδέκτων αιτήσεων διεθνούς προστασίας διατάξεις της οδηγίας 2013/32/ΕΕ πρέπει να ερμηνεύονται, ενόψει και των οριζομένων στο άρθρο 18 του Χάρτη (ανωτέρω σκέψη 8), κατά τρόπο ώστε να εξυπηρετείται ο επιδιωκόμενος από την οδηγία αυτή σκοπός της εξασφάλισης της κατά το δυνατόν ταχείας εξέτασης των αιτήσεων διεθνούς

προστασίας (βλ. ΔΕΕ, απόφαση της 29.7.2019, C-556/17, Torubarov, σκέψη 53). Ο σκοπός αυτός αποτυπώνεται στην αιτιολογική σκέψη 18 της οδηγίας, κατά την οποία «Είναι προς το συμφέρον τόσο των κρατών μελών όσο και των αιτούντων διεθνή προστασία να λαμβάνεται απόφαση επί των αιτήσεων το συντομότερο δυνατό» (βλ. ανωτέρω σκέψη 12), και διαπνέει σημαντικό αριθμό διατάξεών της, οι οποίες προβλέπουν ότι οι σχετικές με την διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων διεθνούς προστασίας πράξεις των αρμοδίων εθνικών αρχών πρέπει να πραγματοποιούνται «το ταχύτερο δυνατόν» (μεταξύ άλλων, άρθρο 31 παρ. 2). **Ερμηνευόμενο δε υπό το πρίσμα αυτό, το άρθρο 38 της οδηγίας (και, αντιστοίχως, το άρθρο 86 του ν. 4636/2019) έχει την έννοια ότι δεν είναι δυνατός ο χαρακτηρισμός τρίτης χώρας ως ασφαλούς εφόσον δεν προκύπτει ότι θα καταστεί εφικτή η εισδοχή ή η επανεισδοχή του αιτούντος διεθνή προστασία στην εν λόγω τρίτη χώρα διότι, στην αντίθετη περίπτωση, θα παρατεινόταν απλώς ο χρόνος εξέτασης του υποβληθέντος αιτήματος διεθνούς προστασίας και η αβεβαιότητα του αιτούντος ως προς το καθεστώς παραμονής του στην χώρα στην οποία υπέβαλε το αίτημα, χωρίς να αποκλείεται ο κίνδυνος επαναπροώθησής του σε χώρα στην οποία κινδυνεύει να υποστεί δίωξη (πρβλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, απόφαση της 5.3.1986, A.H. [Harabi] κατά Ολλανδίας, αριθμός προσφυγής 10798/84) και το ενδεχόμενο διατάραξης των διεθνών σχέσεων των κρατών. Η άποψη ότι η δυνατότητα εισδοχής ή επανεισδοχής του αλλοδαπού αιτούντος προστασία στην τρίτη χώρα αποτελεί προϋπόθεση του χαρακτηρισμού τρίτης χώρας ως ασφαλούς, έχει αποτυπωθεί εξάλλου σε κείμενα ηπίου δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης (Σύσταση R(97)22 και κατευθυντήριες οδηγίες της 1.7.2009 της Επιτροπής Υπουργών) και έχει υποστηριχθεί και από μερίδα της θεωρίας του διεθνούς δικαίου (ιδίως Stephen H. Legomsky, *Secondary Refugee Movements and the Return of Asylum Seekers to Third Countries: The Meaning of Effective Protection*, σε *International Journal of Refugee Law*, 2003, σελ. 567 επομ.), ενώ την έχουν υιοθετήσει δικαστήρια και άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. ολλανδικό Συμβούλιο της Επικρατείας, απόφαση 201609584/1/V3 της 13.12.2017). Περαιτέρω, η διαπίστωση της συνδρομής της προϋπόθεσης της δυνατότητας εισδοχής ή επανεισδοχής του αλλοδαπού στην ασφαλή τρίτη χώρα περιλαμβάνει την εξέταση τόσο του υφιστάμενου στην εν λόγω χώρα νομικού καθεστώτος (ήτοι της τυχόν ανάληψης σχετικής νομικής**

υποχρέωσης εκ μέρους της τρίτης χώρας) όσο και της εν τοις πράγμασι συμμόρφωσης της τρίτης χώρας προς τις αναληφθείσες σχετικές υποχρεώσεις της. Από τα ανωτέρω εκτεθέντα συνάγεται ότι, στην περίπτωση που ένα κράτος μέλος καταρτίσει εθνικό κατάλογο γενικά ασφαλών τρίτων χωρών, κάνοντας χρήση της παρεχομένης από το άρθρο 38 παρ. 2 της οδηγίας σχετικής ευχέρειας, δεν επιτρέπεται, για τους λόγους ταχείας ολοκλήρωσης της εξέτασης των αιτημάτων διεθνούς προστασίας που αναφέρθηκαν παραπάνω, να χαρακτηριστεί κανονιστικώς ως ασφαλής, τρίτη χώρα εφόσον δεν διαπιστώνεται η συνδρομή της προαναφερθείσας προϋπόθεσης – της δυνατότητας εισδοχής ή επανεισδοχής στην χώρα αυτή – και ως προς τα δύο προεκτεθέντα επί μέρους σκέλη της. Κατά τη γνώμη, όμως, των Συμβούλων Ι. Σύμπλη και Ε. Σκούρα, οι οποίοι μειοψήφησαν, η έκδοση κανονιστικής πράξης χαρακτηρισμού τρίτης ασφαλούς χώρας για συγκεκριμένες κατηγορίες αιτούντων άσυλο (κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 38 της οδηγίας 2013/32 και τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 86 του νόμου 4636/2019) περιορίζεται μόνο σε γενική εκτίμηση αν μία χώρα ικανοποιεί τα κριτήρια που περιγράφονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 38 της οδηγίας 2013/32 (άρθρο 86 παρ. 1 του ν. 4636/2019). Αντιθέτως, το ζήτημα αν μια τρίτη χώρα επιτρέπει στον αιτούντα να εισέλθει στο έδαφός της, δεν αφορά το αν η χώρα αυτή είναι γενικώς ασφαλής, αλλά με το αν είναι (στην συγκεκριμένη περίπτωση) προσβάσιμη και επομένως συνδέεται αποκλειστικά με το αν η αίτηση θα απορριφθεί ως απαράδεκτη (κατά το άρθρο 33 παράγραφος 2 στοιχείο γ της οδηγίας) ή θα εξετασθεί κατ' ουσίαν (σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 του άρθρου 38 της οδηγίας- βλ. απόφαση του ΔΕΕ της 14.5.2020, FMS, FNZ, SA, SA junior, C-924/19 PPU και C-925/19 PPU, σκ.153), δηλαδή με ζήτημα το οποίο καταρχήν εξακριβώνεται κατά τη στιγμή της εκτέλεσης της απόφασης (βλ. προτάσεις γενικού εισαγγελέα στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-924/19 PPU και C-925/19 PPU, ιδίως σκ. 111, 114, 127). Σε περίπτωση που, όπως εν προκειμένω, προκύπτει ότι χώρα που έχει χαρακτηριστεί ως ασφαλής τρίτη χώρα για ορισμένες κατηγορίες αιτούντων άσυλο με κανονιστική πράξη, δεν δέχεται για ορισμένο χρονικό διάστημα αιτούντες άσυλο, η κανονιστική αυτή πράξη δεν είναι ακυρωτέα (ακυρωτέα θα ήταν σε περίπτωση έλλειψης των προϋποθέσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 38 της οδηγίας 2013/32). Προκειμένου όμως να διασφαλισθεί η πρακτική αποτελεσματικότητα των διατάξεων της οδηγίας 2013/32 (ο σκοπός της οποίας

συνίσταται στη διασφάλιση πραγματικής, ευχερούς και ταχείας πρόσβασης στη διαδικασία χορήγησης διεθνούς προστασίας), ερμηνευόμενων υπό το φως των άρθρων 18 και 47 του Χάρτη, πρέπει να γίνει δεκτό ότι εάν κατά τον χρόνο υποβολής αίτησης ασύλου είναι ήδη γνωστό ότι η τρίτη χώρα δεν θα επιτρέψει στον αιτούντα να εισέλθει στο έδαφός της, η αίτηση ασύλου δεν δύναται να απορριφθεί ως απαράδεκτη κατ' επίκληση της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας, αλλά ανακύπτει υποχρέωση εξέτασής της κατ' ουσίαν, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 του άρθρου 38 της οδηγίας 2013/32 (άρθρο 86 παρ. 5 του ν. 4636/2019). Μειοψήφησαν, επίσης, ο Σύμβουλος Δ. Κυριλλόπουλος και η Πάρεδρος Μαρία – Ελένη Παπαδημήτρη, οι οποίοι υποστήριξαν την άποψη ότι, όπως προκύπτει από τη διάταξη του άρθρου 38 παρ. 4 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, το ζήτημα της δυνατότητας της εισδοχής ή της επανεισδοχής του αλλοδαπού στην ασφαλή τρίτη χώρα εξετάζεται κατά τον χρόνο της εκτέλεσης της απόφασης της αρμόδιας εθνικής αρχής με την οποία απορρίπτεται το αίτημα διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτο για τον λόγο αυτόν και, συνεπώς, δεν αποτελεί στοιχείο της νομιμότητας της κανονιστικής πράξης περί χαρακτηρισμού γενικώς τρίτης χώρας ως ασφαλούς ή της ατομικής πράξης με την οποία απορρίπτεται το ίδιο αίτημα.

39. Επειδή, με το άρθρο πρώτο του ν. 2926/2001 (Α' 139) κυρώθηκε η από 20.1.2000 «Συμφωνία μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Τουρκίας για τη συνεργασία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Εσωτερικών της Δημοκρατίας της Τουρκίας για την καταπολέμηση του εγκλήματος ιδιαίτερα της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και της λαθρομετανάστευσης», στο άρθρο 8 της οποίας προβλέπονται τα εξής: «Τα Μέρη θα συνεργάζονται για την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης. Έως ότου συναφθεί συμφωνία Επανεισδοχής, τα Μέρη θα επιτρέπουν την επανείσοδο ατόμων, δηλαδή ... και των υπηκόων τρίτων χωρών, οι οποίοι διέσχισαν ή πρόκειται να διασχίσουν παράνομα τα σύνορα ενός εκ των Μερών, και οι οποίοι προέρχονται από το έδαφος του άλλου Μέρους. Για την υλοποίηση των ανωτέρω, τα Μέρη θα ορίσουν από κοινού, το ταχύτερο δυνατόν τις αρχές και τις απαραίτητες διαδικασίες για την επανεισδοχή των εν λόγω προσώπων, μέσω ενός σχετικού κειμένου. Τα Μέρη θα κοινοποιούν αμοιβαία, διά της διπλωματικής οδού, δείγματα των νέων ταξιδιωτικών εγγράφων, σφραγίδων και ειδών θεωρήσεων εισόδου, για την πρόληψη, καταπολέμηση της παράνομης

διέλευσης των συνόρων». Για την εφαρμογή δε του ως άνω άρθρου 8 καταρτίστηκε το από 8.11.2001 Πρωτόκολλο, το οποίο κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3030/2002 (Α' 163). Περαιτέρω, συνήφθη και η από 10.12.2013 Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας της Τουρκίας για την επανεισδοχή προσώπων που διαμένουν χωρίς άδεια, η οποία κυρώθηκε εξ ονόματος της Ένωσης με την απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 14.4.2014 (ΕΕ L 134). Η Συμφωνία, στο άρθρο 4, με τίτλο «Επανεισδοχή υπηκόων τρίτων χωρών και ανιθαγενών», ορίζει τα ακόλουθα: «1. Κατόπιν αιτήσεως κράτους μέλους και χωρίς περαιτέρω διατυπώσεις από το εν λόγω κράτος μέλος πέραν εκείνων που προβλέπονται στην παρούσα συμφωνία, η Τουρκία επιτρέπει την επανεισδοχή όλων των υπηκόων τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών, οι οποίοι δεν πληρούν, ή δεν πληρούν πλέον, τους ισχύοντες όρους εισόδου, παρουσίας ή διαμονής στην επικράτεια του αιτούντος κράτους μέλους, υπό την προϋπόθεση ότι, σύμφωνα με το άρθρο 10 [περί των αποδεικτικών στοιχείων όσον αφορά υπηκόους τρίτων χωρών και ανιθαγενείς], τα εν λόγω πρόσωπα: α) ... ή β) ... ή γ) εισήλθαν παράνομα και απευθείας στην επικράτεια των κρατών μελών, αφού διέμειναν ή διήλθαν από την τουρκική επικράτεια. 2. ...».

40. Επειδή, εξάλλου, στις 15.10.2015 η Τουρκία και η Ευρωπαϊκή Ένωση συμφώνησαν ένα κοινό σχέδιο δράσης με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας τους στον τομέα της στήριξης των Σύρων υπηκόων που απολαύουν προσωρινής διεθνούς προστασίας και στον τομέα της διαχείρισης της μετανάστευσης, για την αντιμετώπιση της κρίσης που δημιουργήθηκε λόγω της κατάστασης στην Συρία. Στις 29.11.2015, οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών της Ένωσης συναντήθηκαν με τον Τούρκο ομόλογό τους. Κατά το πέρας της συνόδου, αποφάσισαν να ενεργοποιήσουν το κοινό σχέδιο δράσης, ιδίως δε να ενισχύσουν την ενεργό συνεργασία τους ως προς τους μετανάστες που δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας, προλαμβάνοντας την μετακίνησή τους προς την Τουρκία και την Ένωση, διασφαλίζοντας την εφαρμογή των διατάξεων διμερών συμφωνιών επανεισδοχής και μεριμνώντας για την ταχεία επιστροφή των μεταναστών, που δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας, στις χώρες καταγωγής τους. Ακολούθως, στις 18.3.2016, δημοσιεύθηκε στον δικτυακό τόπο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό την μορφή του δελτίου Τύπου 144/16, δήλωση σχετικά με τα αποτελέσματα «[της τρίτης συνόδου] από τον Νοέμβριο του 2015 που ήταν αφιερωμένη στην εμβάθυνση των σχέσεων ΕΕ-

Τουρκίας καθώς και στην αντιμετώπιση της μεταναστευτικής κρίσης» ανάμεσα στα «μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και τον τούρκο ομόλογό τους». Η ανωτέρω δήλωση Ευρωπαϊκής Ένωσης - Τουρκίας ανέφερε ότι «η Τουρκία και η Ευρωπαϊκή Ένωση επιβεβαίωσαν τη δέσμευσή τους για την εφαρμογή του κοινού τους σχεδίου δράσης που ενεργοποιήθηκε στις 29 Νοεμβρίου 2015» και «αναγνωρίζουν ότι απαιτούνται περαιτέρω ταχείες και αποφασιστικές προσπάθειες». Η δήλωση ανέφερε εν συνεχεία τα εξής: «Προκειμένου να εξαρθρωθεί το επιχειρηματικό μοντέλο των διακινητών και να προσφερθεί στους μετανάστες μια εναλλακτική λύση ώστε να μη βάζουν σε κίνδυνο τη ζωή τους, η ΕΕ [Ευρωπαϊκή Ένωση] και η [Τουρκία] αποφάσισαν σήμερα να δώσουν τέλος στην παράτυπη μετανάστευση από την Τουρκία προς την ΕΕ. Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, συμφώνησαν ως προς τα εξής πρόσθετα σημεία δράσης: 1) Όλοι οι νέοι παράτυποι μετανάστες που φθάνουν στα ελληνικά νησιά μέσω Τουρκίας από τις 20 Μαρτίου 2016 και έπειτα θα επιστρέφονται σε αυτήν. Αυτό θα συμβαίνει σε πλήρη συμφωνία με το ενωσιακό και διεθνές δίκαιο, άρα με αποκλεισμό κάθε είδους ομαδικών απελάσεων. Όλοι οι μετανάστες θα προστατεύονται σύμφωνα με τα σχετικά διεθνή πρότυπα και τηρουμένης της αρχής της μη επαναπροώθησης. Θα πρόκειται για προσωρινό και έκτακτο μέτρο που είναι απαραίτητο προκειμένου να σταματήσει ο ανθρώπινος πόνος και να αποκατασταθεί η δημόσια τάξη. Οι μετανάστες που φθάνουν στα ελληνικά νησιά θα καταγράφονται δεόντως και τυχόν αιτήσεις ασύλου θα διεκπεραιώνονται ατομικά από τις ελληνικές αρχές δυνάμει της οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου, σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες. Οι μετανάστες που δεν αιτούνται άσυλο ή η αίτηση των οποίων κρίνεται αβάσιμη ή απαράδεκτη βάσει της ως άνω οδηγίας θα επιστρέφονται στην Τουρκία. Η Τουρκία και η Ελλάδα, με τη συνδρομή των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ, θα λάβουν τα αναγκαία μέτρα και θα συνάπτουν εφόσον απαιτείται διμερείς διακανονισμούς, περιλαμβανομένης και της παρουσίας τούρκων αξιωματούχων στα ελληνικά νησιά και ελλήνων αξιωματούχων στην Τουρκία από τις 20 Μαρτίου 2016, για να εξασφαλίζεται η επικοινωνία και ως εκ τούτου να διευκολύνεται η απρόσκοπτη εφαρμογή των εν λόγω διακανονισμών. Η ΕΕ θα καλύψει τις δαπάνες των επιχειρήσεων επιστροφής παράτυπων μεταναστών. 2) Για κάθε επιστροφή Σύρου στην Τουρκία από τα ελληνικά νησιά, ένας άλλος Σύρος θα επανεγκαθίσταται από την Τουρκία στην ΕΕ, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων τρωτότητας του ΟΗΕ.

Θα συσταθεί μηχανισμός, με τη συνδρομή της Επιτροπής, των οργανισμών της ΕΕ και άλλων κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης και της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, ο οποίος θα διασφαλίζει ότι η αρχή αυτή θα εφαρμόζεται από την ίδια ημέρα από την οποία αρχίζουν οι επιστροφές. Θα δοθεί προτεραιότητα στους μετανάστες που δεν έχουν προηγουμένως εισέλθει ή επιχειρήσει να εισέλθουν παρατύπως στην ΕΕ. Από την πλευρά της ΕΕ, η επανεγκατάσταση στο πλαίσιο του μηχανισμού αυτού θα υλοποιηθεί, κατ' αρχήν, με τήρηση των δεσμεύσεων που έχουν λάβει τα κράτη μέλη στο πλαίσιο των συμπερασμάτων των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου στις 20 Ιουλίου 2015, σύμφωνα με τις οποίες παραμένουν 18.000 θέσεις επανεγκατάστασης. Οι τυχόν περαιτέρω ανάγκες επανεγκατάστασης θα υλοποιούνται μέσω παρόμοιου εθελοντικού διακανονισμού έως του ανώτατου ορίου 54.000 πρόσθετων ατόμων ...».

41. Επειδή, από τα μνημονευόμενα στις αμέσως προηγούμενες σκέψεις διεθνή κείμενα προκύπτει ότι νομίμως έγινε δεκτό από τον κανονιστικό νομοθέτη ότι η Τουρκία ανέλαβε την νομική υποχρέωση να αποδέχεται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, την επανεισδοχή από την Ελλάδα αλλοδαπών αιτούντων διεθνή προστασία. Ως εκ τούτου, από την άποψη αυτή ικανοποιείται η κατά τα ανωτέρω, προκύπτουσα από το άρθρο 38 παρ. 4 της οδηγίας (και, αντιστοίχως, το άρθρο 86 παρ. 5 του ν. 4636/2019) προϋπόθεση, ως προς το πρώτο («νομικό») σκέλος της, απορριπτομένων ως αβασίμων των περί του αντιθέτου προβαλλομένων. Ως προς το δεύτερο, όμως, σκέλος της, το οποίο αφορά την εν τοις πράγμασι συμμόρφωση της Τουρκίας προς τις εν λόγω νομικές υποχρεώσεις της, η ίδια προϋπόθεση δεν ικανοποιείται, αφού δεν προκύπτει ότι πραγματοποιείται η επανεισδοχή στην Τουρκία των αιτούντων διεθνή προστασία, των οποίων τα αιτήματα έχουν απορριφθεί ως απαράδεκτα για τον λόγο της «ασφαλούς τρίτης χώρας», αλλά, αντιθέτως, όπως ρητώς αναφέρεται στο από 3.12.2021 υπηρεσιακό σημείωμα του Τμήματος Διαδικασιών και Εκπαίδευσης της Υπηρεσίας Ασύλου (σελ. 8), το οποίο συνοδεύει την 438958/21/7.12.2021 εισήγηση του Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου, στην συνέχεια της οποίας εκδόθηκε η επίδικη Κοινή Υπουργική Απόφαση ..., «Από τον Μάρτιο του 2020 έως και σήμερα [δηλαδή για διάστημα που υπερβαίνει τους είκοσι μήνες] οι επιστροφές από την Ελλάδα στην Τουρκία έχουν παγώσει», χωρίς μάλιστα διάκριση ως προς την νομική βάση (διεθνείς συμφωνίες ή κοινή δήλωση

Ευρωπαϊκής Ένωσης και Τουρκίας, κατά τα προαναφερθέντα) δυνάμει της οποίας διατάσσονται οι επιστροφές. Ούτε μπορεί να γίνει δεκτό, όπως ισχυρίζεται το Δημόσιο με το από 28.3.2022, μετά την συζήτηση, υπόμνημα των Υπουργών Εξωτερικών και Μετανάστευσης και Ασύλου, ότι η ανωτέρω προσβαλλόμενη πράξη δεν πάσχει από την άποψη αυτήν, προεχόντως διότι τα συναφώς προβαλλόμενα, ότι πρόκειται για προσωρινή «και κατά το μάλλον ή ήττον δικαιολογημένη [λόγω της συγκυρίας] μη εφαρμογή [της κοινής δήλωσης της 18.3.2016]» («η Τουρκία προσωρινά, λόγω της πανδημίας COVID, (γεγονός παγκόσμιο και αναμφισβήτητο), δεν δέχεται επανεισδοχές το τελευταίο χρονικό διάστημα»), δεν ευρίσκουν έρεισμα στα στοιχεία του φακέλου. Ούτε προκύπτει εξάλλου ότι ερευνήθηκε από την αρμόδια αρχή το ενδεχόμενο να μεταβληθεί η στάση της Τουρκίας ως προς το ζήτημα αυτό στο προσεχές μέλλον. Για τον λόγο, συνεπώς, αυτόν, βασίμως προβαλλόμενο, θα έπρεπε, κατά την γνώμη που πλειοψήφησε ως προς την ερμηνεία του άρθρου 38 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ και του άρθρου 86 του ν. 4636/2019, να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη 458568/15.12.2021 κοινή απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εξωτερικών και του Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου, κατά το μέρος που καθορίζεται με αυτήν η Τουρκία ως ασφαλής τρίτη χώρα για τους αιτούντες διεθνή προστασία με χώρα καταγωγής την Συρία, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές και την Σομαλία. Αντιθέτως, κατά την άποψη των Συμβούλων Δ. Κυριλλόπουλου, Ι. Σύμπλη, Ε. Σκούρα και της Παρέδρου Μαρίας – Ελένης Παπαδημήτρη, που μειοψήφησαν σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, ο λόγος είναι απορριπτέος διότι η διαπίστωση της συνδρομής της εν τοις πράγμασι αποδοχής της επανεισδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία δεν αποτελεί στοιχείο του κύρους της κανονιστικής πράξης περί του χαρακτηρισμού γενικώς τρίτης χώρας ως ασφαλούς αλλά εξετάζεται σε επόμενα στάδια της διοικητικής διαδικασίας.

42. Επειδή, το άρθρο 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει και τα εξής: «Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις: α) επί της ερμηνείας των Συνθηκών, β) επί του κύρους και ερμηνείας των πράξεων των θεσμικών ή λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης. ... Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα σε εκκρεμή υπόθεση και του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο».

43. Επειδή, ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχε εισαχθεί προδικαστικό ερώτημα σχετικά με την ερμηνεία, μεταξύ άλλων, του άρθρου 38 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ. Ειδικότερα, στις υποθέσεις C-924/19 και C-925/19, FMS και λοιποί, ουγγρικό δικαστήριο είχε υποβάλει – επ’ ευκαιρία προσβολής ατομικών πράξεων της εθνικής διοικητικής αρχής – το εξής προδικαστικό ερώτημα (υπό 2δ στην σκέψη 79 της σχετικής απόφασης της 12.5.2020 του Τμήματος Μείζονος Συνθέσεως του ΔΕΕ): «Συνάγεται από το άρθρο 33, παράγραφος 1 και παράγραφος 2, στοιχεία β’ και γ’, καθώς και από τα άρθρα 35 και 38 της [οδηγίας 2013/32/ΕΕ], σε συνδυασμό με το άρθρο 18 του Χάρτη, ότι η επανεισδοχή στην τρίτη χώρα αποτελεί σωρευτική προϋπόθεση για την εφαρμογή των αντίστοιχων λόγων απαραδέκτου, ήτοι για τη λήψη απόφασης ερειδόμενης σε έναν τέτοιο λόγο ή αρκεί η διαπίστωση ότι συντρέχει η εν λόγω προϋπόθεση μόνο κατά τη στιγμή της εκτέλεσης της εν λόγω απόφασης;». Το Δικαστήριο, όμως, έκρινε το ως άνω ερώτημα απαράδεκτο με τις σκέψεις ότι το αιτούν εθνικό δικαστήριο δεν εξήγησε τον λόγο για τον οποίο εκτίμησε ότι δεν μπορούσε να αποφανθεί επί των διαφορών που εκκρεμούσαν ενώπιόν του χωρίς να λάβει απάντηση επί του εν λόγω ερωτήματος (σκέψεις 172 – 174 της ως άνω απόφασης της 12.5.2020). Ο Γενικός Εισαγγελέας Priit Pikamäe, πάντως, είχε υποστηρίξει συναφώς με τις προτάσεις του (σημείο 127) τα ακόλουθα: «Ενώ η ύπαρξη επιβεβαιωμένης επανεισδοχής αποτελεί σωρευτική προϋπόθεση για την έκδοση αποφάσεως ερειδομένης στον λόγο της πρώτης χώρας ασύλου του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο β’, της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, η εισδοχή ή επανεισδοχή στην “ασφαλή τρίτη χώρα” πρέπει να εξακριβώνεται μόνον κατά τη στιγμή της εκτελέσεως αποφάσεως ερειδομένης στον ομώνυμο λόγο, που μνημονεύεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο γ’, της ίδιας οδηγίας». Ενόψει τούτων, γεννώνται εύλογες αμφιβολίες ως προς την έννοια του άρθρου 38 της οδηγίας και, ως εκ τούτου, το παρόν Δικαστήριο κρίνει ότι πρέπει να αναβληθεί η οριστική κρίση επί της κρινόμενης αίτησης καθ’ ό μέρος αυτή στρέφεται κατά του χαρακτηρισμού της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας για ορισμένες κατηγορίες αλλοδαπών με την 458568/15.12.2021 κοινή απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εξωτερικών και του Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου και να διατυπωθούν τα παρατιθέμενα στο διατακτικό προδικαστικά ερωτήματα προς το ΔΕΕ. Λαμβανομένου δε περαιτέρω υπόψη ότι τα ζητήματα ερμηνείας του ενωσιακού δικαίου, για τα οποία διατυπώνονται τα προδικαστικά ερωτήματα, αφορούν, κυρίως ως εκ της φύσεως της

προσβαλλόμενης πράξης ως κανονιστικής, μεγάλο αριθμό υποθέσεων με επείγοντα χαρακτήρα που emπίπτουν στις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφαλείας και δικαιοσύνης και ιδίως τις πολιτικές σχετικά με τους ελέγχους στα σύνορα, το άσυλο και τη μετανάστευση (Κεφάλαιο 2 του Τίτλου V του Τρίτου Μέρους της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης), το Δικαστήριο υποβάλλει το αίτημα να υπαχθεί η παρούσα αίτηση για έκδοση προδικαστικής απόφασης στην ταχεία διαδικασία του άρθρου 105 του Κανονισμού Διαδικασίας του ΔΕΕ (ΕΕ L 265/2012).

Διά ταύτα

Καταργεί την δίκη ως προς την κοινή απόφαση 42799/3.6.2021 του Αναπληρωτή Υπουργού Εξωτερικών και του Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου. Απορρίπτει, κατά το αιτιολογικό, τους οριστικώς κριθέντες ως απορριπτέους λόγους ακυρώσεως, ως προς την κοινή απόφαση 458568/15.12.2021 των ιδίων Υπουργών.

Αναβάλλει, κατά τα λοιπά, την οριστική κρίση επί της αίτησης.

Διατυπώνει προς το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

α) Το άρθρο 38 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 18 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική (κανονιστική) ρύθμιση, με την οποία χαρακτηρίζεται ως γενικώς ασφαλής για ορισμένες κατηγορίες αιτούντων διεθνή προστασία τρίτη χώρα, η οποία έχει μεν αναλάβει την νομική υποχρέωση να επιτρέπει την επανεισδοχή στο έδαφός της των εν λόγω κατηγοριών αιτούντων διεθνή προστασία, προκύπτει, όμως, ότι για μεγάλο χρονικό διάστημα (που στην συγκεκριμένη περίπτωση υπερβαίνει τους είκοσι μήνες) η χώρα αυτή αρνείται την επανεισδοχή και δεν προκύπτει ότι ερευνήθηκε το ενδεχόμενο να μεταβληθεί η στάση της χώρας στο προσεχές μέλλον;

ή

β) έχει την έννοια ότι η επανεισδοχή στην τρίτη χώρα δεν αποτελεί σωρευτική προϋπόθεση για την έκδοση της εθνικής (κανονιστικής) πράξης, με την οποία χαρακτηρίζεται τρίτη χώρα ως γενικώς ασφαλής για ορισμένες κατηγορίες αιτούντων διεθνή προστασία, αλλά αποτελεί σωρευτική προϋπόθεση για την έκδοση της ατομικής πράξης, με την οποία απορρίπτεται συγκεκριμένο αίτημα διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτο για τον λόγο της «ασφαλούς τρίτης χώρας»;

ή

γ) έχει την έννοια ότι η επανεισδοχή στην «ασφαλή τρίτη χώρα» πρέπει να εξακριβώνεται μόνον κατά την στιγμή της εκτέλεσης της απόφασης, όταν η απόφαση αυτή περί απόρριψης του αιτήματος διεθνούς προστασίας βασίζεται στον λόγο της «ασφαλούς τρίτης χώρας»;

Υποβάλλει αίτημα για την εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. ΣτΕ 283/2023 Ολομέλεια

Πρόεδρος: Ε. Νίκα

Εισηγητής: Σ. Κτιστάκη, Σύμβουλος Επικρατείας

Δικηγόροι: Θ. Δάλλας (του αιτούντος), Δ. Μακαρονίδης (ΝΣΚ)

Δημοτικές εκλογές – Ανάδειξη Προέδρου Συμβουλίου Κοινότητας – Αρχή λαϊκής κυριαρχίας - Δικαίωμα εκλέγειν και εκλέγεσθαι

Αντισυνταγματικότητα των διατάξεων του άρθρου 5 παρ. 9 περιπτ. α΄, β΄ και γ΄ του ν. 4623/2019 και του άρθρου 10 παρ. 4 του ν. 4625/2019 καθ' ό μέρος αυτές καταλαμβάνουν την ανάδειξη του προέδρου του συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων κατά την αμέσως επόμενη των εκλογών της 26ης Μαΐου 2019 δημοτική περίοδο.

1. ...

2. ...

3. Επειδή, με την αίτηση αυτή, η οποία εισάγεται προς συζήτηση μετά την έκδοση της 2378/2022 αναβλητικής αποφάσεως του Δικαστηρίου, ζητείται η ακύρωση: α) του από 25.8.2019 πρακτικού ορκωμοσίας της Δημοτικής Αρχής του Δήμου Πέλλας, κατά το μέρος που αφορά στην ορκωμοσία και ανάληψη καθηκόντων του Ε.Π. ως Προέδρου του Συμβουλίου της Κοινότητας Αμπελειών του ανωτέρω Δήμου και β) της 483/2.9.2019 απόφασης του Δημάρχου Πέλλας, με την οποία παρέχεται εξουσιοδότηση στους Προέδρους των Κοινοτήτων του Δήμου Πέλλας για τη θεώρηση του γνησίου της υπογραφής και τη θεώρηση αντιγράφων και φωτοαντιγράφων των εγγράφων, «κατά το μέρος ... που αφορά την Κοινότητα Αμπελιών και τον Ε.Π. ως Πρόεδρο αυτής».

4. Επειδή, η υπόθεση εισάγεται στην Ολομέλεια κατόπιν της 2366/2021 αποφάσεως του Γ' Τμήματος του Δικαστηρίου, με την οποία παραπέμφθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 100 παρ. 5 του Συντάγματος, το οποίο προστέθηκε με το από 6.4.2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής, το ζήτημα που ανέκυψε σχετικά με τη συνταγματικότητα των διατάξεων του άρθρου 5 παρ. 9 περιπτ. α', β' και γ' του ν. 4623/2019 και του άρθρου 10 παρ. 4 του ν. 4625/2019 καθ' ό μέρος αυτές καταλαμβάνουν την ανάδειξη του προέδρου του συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων κατά την αμέσως επόμενη των εκλογών της 26ης Μαΐου 2019 δημοτική περίοδο, καθώς το Τμήμα ήχθη σε κρίση περί αντιθέσεως των διατάξεων αυτών προς τα συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι καθώς και τις συνταγματικές αρχές της ελεύθερης και ανόθευτης εκδήλωσης της λαϊκής θέλησης, ως έκφρασης της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας, και της ισότητας των όρων του εκλογικού ανταγωνισμού. Περαιτέρω, με την ίδια απόφαση η υπόθεση παραπέμφθηκε στο σύνολό της στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, λόγω σπουδαιότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 (περιπτ. α' και β') του άρθρου 14 του π.δ. 18/1989 (Α' 8).

5. ...

6. Επειδή, η κρινόμενη διαφορά υπάγεται στη γενική ακυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, διότι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 702/1977 (Α' 268), όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 2944/2001 (Α' 222) και όπως η περίπτωση ια' αυτής προστέθηκε με το άρθρο 47 παρ. 1 του ν. 3900/2010 (Α' 213), αυτή περιλαμβάνεται στην ειδική κατηγορία των υποθέσεων που αφορούν την «οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών» -και, ειδικότερα, την ανάδειξη των οργάνων ή των μελών των συλλογικών οργάνων διοίκησης- των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών τους προσώπων, οι οποίες «παραμένουν στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας», και όχι στη γενικότερη κατηγορία των υποθέσεων οι οποίες αφορούν «την εφαρμογή της νομοθεσίας περί Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης» και υπάγονται στην ακυρωτική αρμοδιότητα του διοικητικού εφετείου (ΣτΕ 2377/2022 Ολομ.).

7. Επειδή, το Σύνταγμα ορίζει στο άρθρο 1 ότι: «1. Το πολίτευμα της Ελλάδας είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. 2. Θεμέλιο του πολιτεύματος είναι η λαϊκή κυριαρχία. 3. Όλες οι εξουσίες πηγάζουν από το Λαό, υπάρχουν υπέρ αυτού

και του Έθνους και ασκούνται όπως ορίζει το Σύνταγμα», στο άρθρο 4 παρ. 1: «Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου», στο άρθρο 5 παρ. 1: «Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη», περαιτέρω δε, στο άρθρο 51 ότι: «1. ... 3. Οι βουλευτές εκλέγονται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία από τους πολίτες που έχουν εκλογικό δικαίωμα, όπως νόμος ορίζει. ...», στο άρθρο 52 ότι: «Η ελεύθερη και ανόθευτη εκδήλωση της λαϊκής θέλησης, ως έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, τελεί υπό την εγγύηση όλων των λειτουργών της Πολιτείας, που έχουν υποχρέωση να τη διασφαλίζουν σε κάθε περίπτωση. Νόμος ορίζει τις ποινικές κυρώσεις κατά των παραβατών της διάταξης αυτής» και στο άρθρο 54 ότι: «1. Το εκλογικό σύστημα και οι εκλογικές περιφέρειες ορίζονται με νόμο ...» και τέλος στο άρθρο 102 ότι: «1. Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. ... 2. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία, όπως νόμος ορίζει. 3. ...».

8. Επειδή, το κατά το άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος δικαίωμα της συμμετοχής του πολίτη στην πολιτική ζωή της Χώρας περιλαμβάνει τη δυνατότητά του αφενός μεν να εκλέγει τους αντιπροσώπους του στο Κοινοβούλιο (ενεργητικό εκλογικό δικαίωμα), αφετέρου δε να εκθέτει ο ίδιος υποψηφιότητα αντιπροσώπου (παθητικό εκλογικό δικαίωμα), εφόσον βεβαίως και στις δύο περιπτώσεις συντρέχουν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από τα σχετικά άρθρα του Συντάγματος και την λοιπή νομοθεσία. Τα προαναφερθέντα ισχύουν και για την εκλογή των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου και δεύτερου βαθμού, αφού και η εκλογή αυτή ανάγεται στην πολιτική ζωή της Χώρας γενικώς. Περαιτέρω, ο τρόπος εκλογής τόσο των αντιπροσώπων των πολιτών στο Κοινοβούλιο, όσο και των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, στο μέτρο που δεν ρυθμίζεται από το Σύνταγμα, επαφίεται στον κοινό νομοθέτη (άρθρα 51 παράγραφος 3, 54 παράγραφος 1 και 102 παράγραφος 2 του Συντάγματος), ο οποίος όμως δεν μπορεί να θεσπίσει διατάξεις που αναιρούν ή περιορίζουν υπέρμετρα το εν λόγω δικαίωμα του πολίτη (πρβλ. ΑΕΔ 35/1985, ΣτΕ 2140/2013 Ολομ., 2377/2022 Ολομ. κ.ά.). Εξάλλου, το

προπαρατεθέν άρθρο 52 του Συντάγματος αφενός καθιερώνει κατευθυντήρια αρχή που διέπει την εκλογική διαδικασία εν γένει -περιλαμβανομένης και της εκλογής των αρχών των Ο.Τ.Α. (βλ. ΣτΕ 2377/2022 Ολομ. κ.ά.)- και αφετέρου περιέχει συγκεκριμένο κανόνα με δεδομένο ρυθμιστικό περιεχόμενο, ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Το ρυθμιστικό πεδίο της εν λόγω συνταγματικής διάταξης, στο οποίο υπάγονται η ελεύθερη διαμόρφωση και εκδήλωση της εκλογικής βούλησης, παραβιάζεται σε κάθε περίπτωση κατά την οποία προκύπτει αλλοίωση του εκλογικού αποτελέσματος, με συνέπεια τη μεταβολή της επιλογής (βλ. ανωτ. 2377/2022 Ολομ.).

9. Επειδή, ο ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α' 87), όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4555/2018 «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ... [Πρόγραμμα "ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι"] ...» (Α' 133) και ίσχυε κατά τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της 26ης Μαΐου 2019, όριζε, μεταξύ άλλων, τα εξής: άρθρο 1 «Σύσταση δήμων. 1. Οι δήμοι είναι αυτοδιοικούμενα κατά τόπο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και αποτελούν τον πρώτο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης. 2. Οι πρωτοβάθμιοι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης συνιστώνται ανά νομό ως εξής: 1. ... 38. ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ. Α. Συνιστώνται οι κατωτέρω Δήμοι: 1. ... 4. Δήμος Πέλλας με έδρα τα Γιαννιτσά και ιστορική έδρα την Πέλλα αποτελούμενος από τους δήμους α. Γιαννιτσών β. ... οι οποίοι καταργούνται» άρθρο 2 [όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4555/2018] «Συγκρότηση δήμων. 1. Η εδαφική περιφέρεια του κάθε δήμου που συνιστάται με τον παρόντα νόμο αποτελείται από τις εδαφικές περιφέρειες των συνενομένων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.). Οι εδαφικές αυτές περιφέρειες αποτελούν τις δημοτικές ενότητες του νέου δήμου και φέρουν το όνομα του δήμου ή της κοινότητας. 2. Τα τοπικά διαμερίσματα που ορίζονται στο άρθρο 2 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3463/2006 (Α' 114), μετονομάζονται σε κοινότητες, ανεξαρτήτως του πληθυσμού τους. ... 3. ... 4. Τα δημοτικά διαμερίσματα στα οποία διαιρούνται οι δήμοι άνω των 100.000 κατοίκων μετονομάζονται σε κοινότητες».

10. Επειδή, περαιτέρω, ο ίδιος ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4555/2018 και τον ν. 4604/2019 (Α' 50/26.3.2019) και ίσχυε κατά τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της 26ης Μαΐου 2019 και της 2ας Ιουνίου 2019, όριζε

επίσης τα ακόλουθα: Στο άρθρο 8 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 του ν. 4555/2018) ότι: «Κοινότητες - Όργανα διοίκησης κοινοτήτων. 1. Όργανα των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, με βάση τα στοιχεία μόνιμου πληθυσμού της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, είναι: α) Το συμβούλιο της κοινότητας. β) Ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας. 2. Το συμβούλιο της κοινότητας αποτελείται από πέντε (5) μέλη σε κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό από τριακόσιους έναν έως δύο χιλιάδες (301-2.000) κατοίκους ... 3. ...», στο άρθρο 9 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 του ν. 4555/2018 και τροποποιήθηκε, ως προς την παράγραφο 4, περίπτ. δ', με το άρθρο 50 του ν. 4604/2019) ότι: «Διάρκεια δημοτικής περιόδου. 1. Ο δήμαρχος και οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και οι πρόεδροι των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων, εκλέγονται κάθε τέσσερα χρόνια με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία. 2. ... 4. Για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος: α) Ο πρώτος γύρος της εκλογικής διαδικασίας στα αξιώματα της παραγράφου 1 θα διεξαχθεί την Κυριακή κατά την οποία διενεργείται η ψηφοφορία για την εκλογή των αντιπροσώπων της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του έτους 2019. β) ... γ) Η εγκατάσταση των νέων αρχών θα γίνει την 1η Σεπτεμβρίου 2019 και η θητεία τους λήγει την 31η Δεκεμβρίου 2023 και λογίζεται πλήρης για όλες τις συνέπειες. δ) ... Η εκλογή Προέδρου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων διενεργείται κατά το μήνα Σεπτέμβριο, σύμφωνα με το άρθρο 79». Περαιτέρω, στο άρθρο 37 του ως άνω νόμου 3852/2010 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 33 του ν. 4555/2018) ορίζονταν τα εξής: «Κατανομή εδρών συμβούλων της κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων. 1. Στις εκλογές των συμβουλίων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, η κατανομή των εδρών γίνεται αναλογικά, μεταξύ όλων των συνδυασμών που συμμετείχαν στις εκλογές για το συμβούλιο της κοινότητας, με τον ακόλουθο τρόπο: Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στην κοινότητα όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές διαιρείται με τον αριθμό των εδρών του συμβουλίου κοινότητας. Το πηλίκο που προκύπτει αυξημένο κατά μία μονάδα, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες, όσο και το ακέραιο πηλίκο αυτής της

διαίρεσης. Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, είτε έλαβαν έδρα κατά το προηγούμενο εδάφιο είτε όχι, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα που έχουν. Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση. Αν και μετά τη διανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός. Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο.

2. Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός για το συμβούλιο της κοινότητας, οι σύμβουλοι της κοινότητας εκλέγονται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του συμβουλίου της κοινότητας, εκλέγονται τακτικοί σύμβουλοι και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί.

3. Αν υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση». Στο δε άρθρο 40 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 37 του ν. 4555/2018 και τροποποιήθηκε, ως προς την παράγραφο 4, με το άρθρο 63 του ν. 4604/2019) οριζόταν ότι: «Τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων - Ισοψηφία. 1. Τακτικοί σύμβουλοι του συμβουλίου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. 2. Οι λοιποί υποψήφιοι των συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων του συμβουλίου της κοινότητας, με τη σειρά των σταυρών προτίμησης. 3. Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση. 4. Σε περίπτωση που συνδυασμός πλειοψήφησε στην κοινότητα με ποσοστό μεγαλύτερο του πενήντα τοις εκατό (50% + 1 ψήφος), ο πρώτος σε σταυρούς υποψήφιος σύμβουλος του αναδεικνύεται Πρόεδρος του Συμβουλίου της εν λόγω κοινότητας, χωρίς να εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή το άρθρο 79, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 80 του ν. 4555/2018». Το άρθρο 79 του ν. 3852/2010,

όπως είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 80 του ν. 4555/2018, όριζε στην παράγραφο 1 ότι πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκλέγεται, από το σύνολο των μελών του οικείου συμβουλίου, «ο επικεφαλής ενός από τους δύο πρώτους κατά σειρά εκλογής συνδυασμούς ...». Ακολούθως, το άρθρο αυτό τροποποιήθηκε, ως προς τις παραγράφους 1, 2 και 5 αυτού, με το άρθρο 67 παρ. 1, 2 και 3 του ν. 4604/2019 ως εξής: «Πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκλέγεται, με ψηφοφορία από το σύνολο των μελών του οικείου συμβουλίου και για το σύνολο της δημοτικής περιόδου, ο σύμβουλος ενός από τους δύο πρώτους κατά σειρά εκλογής συνδυασμούς, που έλαβε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης μεταξύ των υποψηφίων του συνδυασμού του, με τη διαδικασία της παραγράφου 2. 2. Την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του έτους έναρξης της δημοτικής περιόδου, το συμβούλιο της κοινότητας συνέρχεται σε ειδική συνεδρίαση, για να εκλέξει τον Πρόεδρό του, ύστερα από πρόσκληση του πρώτου, μεταξύ των εκλεγέντων συμβούλων του μεγαλύτερου σε εκλογική δύναμη συνδυασμού, κατά τη σειρά αναγραφής αυτών στην απόφαση του δικαστηρίου περί ανακήρυξης του συνδυασμού. Στη συνεδρίαση αυτή προεδρεύει ο σύμβουλος που συγκάλεσε το συμβούλιο, ο οποίος αναθέτει τα καθήκοντα του ειδικού γραμματέα του συμβουλίου σε ένα από τα μέλη του συμβουλίου ή σε έναν από τους υπαλλήλους του δήμου. Κατά τη συνεδρίαση, οι σύμβουλοι, με μυστική ψηφοφορία, επιλέγουν για το αξίωμα του Προέδρου του συμβουλίου κοινότητας, το σύμβουλο της προτίμησής τους, ανάμεσα στον πρώτο, σε σταυρούς προτίμησης, σύμβουλο του πρώτου κατά σειρά εκλογής συνδυασμού και τον πρώτο, σε σταυρούς προτίμησης, σύμβουλο του δεύτερου συνδυασμού. Κάθε μέλος του συμβουλίου έχει δικαίωμα να επιλέξει έναν μόνο υποψήφιο. Πρόεδρος εκλέγεται εκείνος που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του συμβουλίου, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 89. Αν μετά από τρεις ψηφοφορίες οι υποψήφιοι λάβουν τον ίδιο αριθμό ψήφων, διεξάγεται κλήρωση μεταξύ τους (όπως η παράγραφος 2 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 67 παρ. 2 του ν. 4604/2019). 3. Όταν ο πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, τα καθήκοντά του ασκεί μέλος του συμβουλίου της κοινότητας, που ορίζεται από αυτόν, ως αναπληρωτής του. 4. Τα μέλη του συμβουλίου της κοινότητας μπορούν, με γραπτή δήλωσή τους προς τον δήμαρχο, να ανεξαρτητοποιηθούν από το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί. Σε περίπτωση ανεξαρτητοποίησης του προέδρου, αυτός εκπίπτει από το αξίωμά του και

εφαρμόζεται η διαδικασία της επόμενης παραγράφου. 5. Αν η θέση του Προέδρου του συμβουλίου της κοινότητας κενωθεί λόγω θανάτου ή παραίτησης ή έκπτωσης από το αξίωμα ή εξαιτίας οποιουδήποτε άλλου λόγου, επαναλαμβάνεται η διαδικασία εκλογής των παραγράφων 1 έως και 4, μεταξύ του επόμενου σε σταυρούς προτίμησης συμβούλου από το συνδυασμό του προέδρου και του πρώτου συμβούλου σε σταυρούς προτίμησης από τον συνδυασμό που έλαβε μέρος στη διαδικασία εκλογής προέδρου, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 (όπως η παράγραφος 5 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 67 παρ. 3 του ν. 4604/2019). 6. ...».

11. Επειδή, με τον ανωτέρω ν. 4555/2018 καθιερώθηκε για την κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου το σύστημα της απλής αναλογικής, σε αντικατάσταση του προϊσχύσαντος πλειοψηφικού συστήματος, ενώ διατηρήθηκε το σύστημα της εκλογής ως Δημάρχου του επικεφαλής του συνδυασμού που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων κατά την αρχική ή την επαναληπτική εκλογή (βλ. άρθρα 28 και 29, με τα οποία αντικαταστάθηκαν αντιστοίχως τα άρθρα 32 και 33 του ν. 3852/2010). Με τον ίδιο νόμο εισήχθη, εξάλλου, σειρά ρυθμίσεων, με τις οποίες επιδιώχθηκε, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην οικεία εισηγητική έκθεση, η αναδιαμόρφωση του συστήματος διακυβέρνησης των Δήμων, ώστε να προσαρμοσθεί στην υιοθέτηση της απλής αναλογικής, μέσω ιδίως «της κατάργησης της παντοδυναμίας του Δημάρχου και της διάχυσης των ρόλων και σε συμβούλους προερχόμενους από άλλες παρατάξεις». Περαιτέρω, σύμφωνα με την ίδια εισηγητική έκθεση, επιδιώχθηκε η ταυτόχρονη αποκατάσταση του αισθήματος εγγύτητας των πολιτών προς τις αυτοδιοικητικές δομές, μέσω «της αναβάθμισης του ρόλου κυρίως των κοινοτήτων, ως θεσμού ενδοδημοτικής αποκέντρωσης».

12. Επειδή, μετά τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της 26ης Μαΐου 2019, θεσπίστηκε ο ν. 4623/2019 (Α' 134/9.8.2019). Με τις διατάξεις των άρθρων 1 έως και 6 του Μέρους Α' [«Επείγουσες διατάξεις Υπουργείου Εσωτερικών» (άρθρα 1 - 18)] του ανωτέρω νόμου -οι οποίες ισχύουν, σύμφωνα με το άρθρο 121 αυτού, από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως- προβλέφθηκε η τροποποίηση ή κατάργηση διατάξεων των νόμων 3852/2010, 4555/2018, 4604/2019, καθώς και άλλων συναφών νομοθετημάτων. Ειδικότερα, με τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 9 περίπτ. α' του ν. 4623/2019 αντικαταστάθηκε η παρ. 1 του άρθρου 79 του ν. 3852/2010 ως εξής: «Πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας άνω των τριακοσίων

(300) κατοίκων ορίζεται ο σύμβουλος του πρώτου κατά σειρά συνδυασμού που έλαβε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης μεταξύ των υποψηφίων του συνδυασμού του, σύμφωνα με την απόφαση επικύρωσης της εκλογής από το αρμόδιο πρωτοδικείο. Η μη αποδοχή του αξιώματος του προέδρου, δεν οδηγεί σε απώλεια της ιδιότητας μέλους του συμβουλίου της κοινότητας». Παράλληλα, με τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 9 περιπτ. στ', β' και γ' του ν. 4623/2019 καταργήθηκαν οι προπαρατεθείσες διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 40, καθώς και της παραγράφου 2 του άρθρου 79 του ν. 3852/2010 και αναριθμήθηκαν οι επόμενες παράγραφοι του τελευταίου αυτού άρθρου, η δε αναριθμηθείσα παράγραφος 4 του άρθρου αυτού αντικαταστάθηκε ως ακολούθως: «Αν η θέση του προέδρου του συμβουλίου της κοινότητας κενωθεί λόγω θανάτου ή παραίτησης ή έκπτωσης από το αξίωμα ή εξαιτίας οποιουδήποτε άλλου λόγου, πρόεδρος ορίζεται ο επόμενος κατά σειρά σταυρών προτίμησης σύμβουλος του πρώτου σε εκλογική δύναμη συνδυασμού και αν εξαντληθούν οι σύμβουλοι του πρώτου συνδυασμού, πρόεδρος ορίζεται ο πρώτος σε σταυρούς προτίμησης μεταξύ των συμβούλων του δεύτερου συνδυασμού και ούτω καθεξής». Περαιτέρω, με τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 4 του ν. 4625/2019 (Α' 139/31.8.2019) -η οποία ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 26 αυτού, από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως- η ανωτέρω παράγραφος 1 του άρθρου 79 του ν. 3852/2010 αντικαταστάθηκε εκ νέου -ρυθμιζομένων των περιπτώσεων ισοψηφίας- ως εξής: «Πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ορίζεται ο σύμβουλος του πρώτου κατά σειρά συνδυασμού που έλαβε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης μεταξύ των υποψηφίων του συνδυασμού του και σε περίπτωση ισοψηφίας, αυτός που είναι γραμμένος πρώτος στην απόφαση επικύρωσης της εκλογής από το αρμόδιο Πρωτοδικείο. Σε περίπτωση ισοψηφίας μεταξύ των δύο πρώτων συνδυασμών, Πρόεδρος ορίζεται ο υποψήφιος που έλαβε τις περισσότερες ψήφους. Η μη αποδοχή του αξιώματος του Προέδρου δεν οδηγεί σε απώλεια της ιδιότητας μέλους του συμβουλίου της κοινότητας».

13. Επειδή, εξάλλου, στο άρθρο 52 του ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 40 του ν. 4555/2018, ορίζεται ότι: «Ορκωμοσία των δημοτικών αρχών. 1. Μετά την ανακήρυξη του επιτυχόντος και των επιλαχόντων συνδυασμών ο δήμαρχος, οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι κοινότητας και οι πρόεδροι των κοινοτήτων πριν από την ημέρα εγκατάστασης και ανάληψης των καθηκόντων τους δίνουν τον ακόλουθο όρκο: "Ορκίζομαι να είμαι πιστός στην πατρίδα, να υπακούω στο

Σύνταγμα και στους νόμους και να εκπληρώνω τίμια και ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου". 2. ...».

14. Επειδή, υπό το πνεύμα των αναφερθεισών στις σκέψεις 7 και 8 συνταγματικών αρχών της ελεύθερης και ανόθευτης εκδήλωσης της λαϊκής θέλησης, ως έκφρασης της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας, και της ισότητας των όρων του εκλογικού ανταγωνισμού, οι διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 9 περιπτ. α', β' και γ' του ν. 4623/2019 και του άρθρου 10 παρ. 4 του ν. 4625/2019, που αντικατέστησαν τις παρ. 1, 2 και 5 του άρθρου 79 του ν. 3852/2010, όπως ίσχυαν κατά τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της 26ης Μαΐου 2019, κατά το μέρος που καταλαμβάνουν την ανάδειξη του προέδρου του συμβουλίου (δημοτικής) κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων κατά την αμέσως επόμενη των εκλογών της 26ης Μαΐου 2019 δημοτική περίοδο (1.9.2019 - 31.12.2023), συνιστούν επέμβαση του νομοθέτη -μετά τη διεξαγωγή των ανωτέρω εκλογών και μάλιστα σε χρόνο κατά τον οποίο έχουν ήδη εξαχθεί τα εκλογικά αποτελέσματα και «προ της εγκατάστασης των νέων αιρετών αρχών» (βλ. αιτιολογική έκθεση του ν. 4623/2019)- στην ανάδειξη του ανωτέρω οργάνου διοίκησης (προέδρου συμβουλίου κοινότητας) Ο.Τ.Α., την οποία είχαν εξαρτήσει κατά συγκεκριμένο τρόπο οι ισχύουσες κατά τον χρόνο των εκλογών ρυθμίσεις (άρθρα 79 και 40 παρ. 4 του ν. 3852/2010, όπως είχαν τροποποιηθεί με τα άρθρα 67 και 63 του ν. 4604/2019) από το εκλογικό αποτέλεσμα στην οικεία κοινότητα. Επομένως, με τις εν λόγω διατάξεις των νόμων 4623/2019 και 4625/2019 ουσιαστικώς μεταβάλλεται εκ των υστέρων το πλαίσιο άσκησης των κατοχυρούμενων στο άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος δικαιωμάτων του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι και νοθεύεται η εκφρασθείσα κατά τις εκλογές της 26ης Μαΐου 2019 θέληση των εκλογέων των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, η οποία διαμορφώθηκε κατά συνεκτίμηση, μεταξύ άλλων, και των ανωτέρω ρυθμίσεων του ν. 4604/2019 περί εκλογής ως προέδρου του συμβουλίου κοινότητας, από το σύνολο των μελών του οικείου συμβουλίου, του συμβούλου «ενός από τους δύο πρώτους κατά σειρά εκλογής συνδυασμούς, που έλαβε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης μεταξύ των υποψηφίων του συνδυασμού του», εφόσον ο πρώτος κατά σειρά εκλογής συνδυασμός δεν συγκέντρωνε ποσοστό μεγαλύτερο του 50%. Τις ίδιες αυτές ρυθμίσεις είχαν συνεκτιμήσει, εξάλλου, κατά την υποβολή και υποστήριξη της υποψηφιότητάς

τους, καθώς και κατά την κατάρτιση των αντίστοιχων συνδυασμών, και οι εκλεγέντες κατά τις εν λόγω εκλογές σύμβουλοι κοινότητας. Συνεπώς, οι ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 9 περιπτ. α', β' και γ' του ν. 4623/2019 και του άρθρου 10 παρ. 4 του ν. 4625/2019, καθ' ό μέρος καταλαμβάνουν την ανάδειξη του προέδρου του συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων κατά την αμέσως επόμενη των εκλογών της 26ης Μαΐου 2019 δημοτική περίοδο, παραβιάζουν τα αντίστοιχα δικαιώματα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι, καθώς και τις αρχές (i) της ελεύθερης και ανόθευτης εκδήλωσης της λαϊκής θέλησης, ως έκφρασης της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας, και (ii) της ισότητας των όρων του εκλογικού ανταγωνισμού, οι οποίες διέπουν (και) τις εκλογές για την ανάδειξη των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με τα άρθρα 1 (παρ. 1 και 2), 4 (παρ. 1), 5 (παρ. 1), 51 (παρ. 3), 52 και 102 (παρ. 2) του Συντάγματος, δεδομένου και του ότι από τις αιτιολογικές εκθέσεις των νόμων 4623/2019 και 4625/2019 και τις λοιπές προπαρασκευαστικές εργασίες, δεν προκύπτουν επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος που να δικαιολογούν, ειδικώς ως προς τις διατάξεις αυτές, την άμεση εφαρμογή τους.

15. Επειδή, μειοψήφησαν η Πρόεδρος του Δικαστηρίου Ε. Νίκα, ο Αντιπρόεδρος Κ. Κουσουλής και η Σύμβουλος Μ. Παπαδοπούλου, που διατύπωσαν την ακόλουθη γνώμη: Με βάση τις διατάξεις των άρθρων 63 και 67 παρ. 2 του ν. 4604/2019, οι οποίες ίσχυαν κατά τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της 26ης Μαΐου 2019, α) οι εκλογείς των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων δεν ψήφισαν για την ανάδειξη προέδρων των συμβουλίων των κοινοτήτων αυτών, αλλά μόνο για την εκλογή συμβούλων κοινότητας, ενώ β) η δυνατότητα του πρώτου σε σταυρούς υποψηφίου συμβούλου του δεύτερου κατά σειρά εκλογής συνδυασμού να αναδειχθεί πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας -εφόσον ο πρώτος κατά σειρά εκλογής συνδυασμός δεν συγκέντρωνε ποσοστό μεγαλύτερο του 50%- έμμεσα μόνο συνδεόταν με το εκλογικό αποτέλεσμα, αντιθέτως δε, συνδεόταν κυρίως, μετά τις εκλογές, με το αποτέλεσμα ψηφοφορίας -και μάλιστα μυστικής- μεταξύ των μελών του συμβουλίου, ήτοι από την απολύτως αδέσμευτη κρίση καθενός εκ των εκλεγέντων συμβούλων. Εξάλλου, γ) η εκλογή των συμβούλων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων δεν αποσκοπεί στην άσκηση συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων από τα αντίστοιχα συμβούλια ούτε στην

ανάληψη από τους συμβούλους κοινότητας συγκεκριμένων αξιωμάτων, σύμφωνα με την ισχύουσα κατά τον χρόνο των εκλογών νομοθεσία, αλλά στην άσκηση των αρμοδιοτήτων που τους αναθέτει κάθε φορά ο νομοθέτης. Ενόψει αυτών -καθώς και της ρητής βούλησης του ίδιου του ιστορικού νομοθέτη, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ν. 4604/2019, ο πρόεδρος του συμβουλίου κοινότητας να μην αναδεικνύεται άμεσα από το εκλογικό σώμα, αλλά να εκλέγεται «έμμεσα», ήτοι «από το ίδιο το συμβούλιο», «με μυστική ψηφοφορία» (με εξαίρεση την περίπτωση που ο πρώτος κατά σειρά εκλογής συνδυασμός συγκεντρώνει ποσοστό μεγαλύτερο του 50%)- δεν συντρέχει εν προκειμένω, κατά τη γνώμη αυτή, παραβίαση των δικαιωμάτων του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι ούτε των αρχών της ελεύθερης και ανόθευτης εκδήλωσης της λαϊκής θέλησης, της λαϊκής κυριαρχίας και της ισότητας των όρων του εκλογικού ανταγωνισμού από την εφαρμογή των επίμαχων διατάξεων του άρθρου 5 παρ. 9 περιπτ. α', β' και γ' του ν. 4623/2019 και του άρθρου 10 παρ. 4 του ν. 4625/2019 κατά την αμέσως επόμενη των εκλογών της 26ης Μαΐου 2019 δημοτική περίοδο.

16. Επειδή, εν προκειμένω, στις 26 Μαΐου 2019 διενεργήθηκαν εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών και ειδικότερα, μεταξύ άλλων, συμβούλων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων του Δήμου Πέλλας του ομώνυμου νομού, περιλαμβανομένης και της κοινότητας Αμπελειών της δημοτικής ενότητας Γιαννιτσών του ανωτέρω δήμου. Το συμβούλιο δε της κοινότητας αυτής, ως εκ του μόνιμου πληθυσμού της (1.159 μόνιμοι κάτοικοι, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή της 9.5.2011), αποτελείται, κατά το άρθρο 8 παρ. 2 του ν. 3852/2010, από πέντε (5) μέλη. Με την 13/2019 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Γιαννιτσών επικυρώθηκε το εκλογικό αποτέλεσμα για το συμβούλιο της ανωτέρω κοινότητας, ως εξής: Επί συνόλου 801 έγκυρων ψηφοδελτίων, έλαβαν ο συνδυασμός «Οι Αμπελειές μάς ενώνουν» 298 ψήφους, ήτοι ποσοστό 37,20% και δύο έδρες, ο συνδυασμός «Αμπελειές όλοι μαζί» του αιτούντος 284 ψήφους, ήτοι ποσοστό 35,46% και δύο έδρες και ο συνδυασμός «Ζούμε Αμπελειές» 219 ψήφους, ήτοι ποσοστό 27,34% και μία έδρα. Τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης έλαβαν, από τους υποψηφίους του πρώτου κατά σειρά συνδυασμού «Οι Αμπελειές μάς ενώνουν», ο Ε.Π. (254) και από τους υποψηφίους του δεύτερου κατά σειρά συνδυασμού «Αμπελειές όλοι μαζί» ο αιτών (224). Ακολούθως, σύμφωνα με το προσβαλλόμενο από 25.8.2019 πρακτικό ορκωμοσίας

της δημοτικής αρχής του Δήμου Πέλλας, κατά την ανωτέρω ημερομηνία «έδωσαν τον προβλεπόμενο από τις διατάξεις του άρθρου 52 του Ν. 3852/2010 όρκο ... οι Δημοτικοί Σύμβουλοι, οι Σύμβουλοι των Κοινοτήτων και οι Πρόεδροι των Κοινοτήτων, οι οποίοι ανακηρύχθηκαν τακτικά μέλη σύμφωνα με την υπ' αριθ. 13/2019 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Γιαννιτσών, τα ονόματα των οποίων αναγράφονται στο τέλος του πρακτικού ... Δημοτικοί Σύμβουλοι. ... Σύμβουλοι κοινοτήτων. ... Κοινότητα Αμπελιών. 1. Παπαδόπουλος Εμμανουήλ του Αντωνίου [υπογραφή] 2. [Μ.Θ.] [υπογραφή] 3. ... 5. [Τ.Χ.] [υπογραφή]». Περαιτέρω, σύμφωνα με το από 31.8.2019 πρακτικό ορκωμοσίας του ίδιου δήμου, κατά την ανωτέρω ημερομηνία έδωσαν τον προβλεπόμενο όρκο οι σύμβουλοι κοινοτήτων, περιλαμβανομένου και του αιτούντος, οι οποίοι είχαν ανακηρυχθεί τακτικά μέλη με την ίδια απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Γιαννιτσών και είχαν απουσιάσει από την ορκωμοσία της 25.8.2019 λόγω κωλύματος. Στη συνέχεια, εκδόθηκε η δεύτερη προσβαλλόμενη με την κρινόμενη αίτηση 483/2.9.2019 απόφαση του Δημάρχου Πέλλας, με την οποία -κατ' επίκληση, μεταξύ άλλων, των προαναφερόμενων από 25.8.2019 και 31.8.2019 πρακτικών ορκωμοσίας και των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 79 του ν. 3852/2010, «όπως τροποποιήθηκαν με τις όμοιες της παρ. 9α του άρθρου 5 του Ν. 4623/2019»- παρασχέθηκε εξουσιοδότηση «για τη θεώρηση του γνησίου της υπογραφής, καθώς και τη θεώρηση αντιγράφων και φωτοαντιγράφων των εγγράφων» στους προέδρους των συμβουλίων των κοινοτήτων του Δήμου Πέλλας και, μεταξύ άλλων, στον «Πρόεδρο του Συμβουλίου της Κοινότητας Αμπελιών Π. Ε.». Εξάλλου, κατόπιν της από 13.9.2019 αιτήσεως της δικηγόρου που υπογράφει το δικόγραφο της κρινόμενης αιτήσεως περί χορήγησης βεβαίωσης «από την οποία να προκύπτει ποιοι αιρετοί αναδείχθηκαν και ορκίστηκαν στις δημοτικές εκλογές της 26ης Μαΐου 2019 και απαρτίζουν το συμβούλιο της κοινότητας των Αμπελιών, καθώς επίσης και ποιος ασκεί καθήκοντα προέδρου του συμβουλίου της κοινότητας», εκδόθηκε η 23248/13.9.2019 βεβαίωση του Δημάρχου Πέλλας, στην οποία διαλαμβάνεται ότι: α) σύμφωνα με την προαναφερόμενη 13/2019 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Γιαννιτσών, «η σύνθεση του συμβουλίου της κοινότητας Αμπελιών προκύπτει από τους κάτωθι συνδυασμούς ως εξής: "Οι Αμπελιές μάς ενώνουν" – Π.Ε. ... (254 σταυρ[οί] προτίμησης) - [Μ.Θ.] ... "Αμπελιές όλοι μαζί" – Τ.Κ. ... (224 σταυρ[οί] προτίμησης) - [Τ.Π.] ... "Ζούμε Αμπελιές" - [Τ.Χ.] ...» και β) «σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 79 του Ν.

3852/2010, όπως τροποποιήθηκαν με τις όμοιες της παρ. 9α του άρθρου 5 του Ν. 4623/2019 ... καθήκοντα προέδρου του συμβουλίου της κοινότητας Αμπελιών ασκεί ο Π.Ε. ...».

17. Επειδή, ενόψει των κριθέντων για το νομοθετικό έρεισμα των προσβαλλόμενων αποφάσεων, η παραδεκτώς προσβαλλόμενη με την υπό κρίση αίτηση 483/2.9.2019 απόφαση του Δημάρχου Πέλλας, με την οποία παρέχεται εξουσιοδότηση στους Προέδρους των Κοινοτήτων του Δήμου Πέλλας για τη θεώρηση του γνησίου της υπογραφής και τη θεώρηση αντιγράφων και φωτοαντιγράφων των εγγράφων, «κατά το μέρος ... που αφορά την Κοινότητα Αμπελιών και τον Ε.Π. ως Πρόεδρο αυτής», είναι μη νόμιμη. Και τούτο, διότι στηρίζεται στις ως άνω διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 9 περιπτ. α', β' και γ' του ν. 4623/2019 και του άρθρου 10 παρ. 4 του ν. 4625/2019, οι οποίες, κατά το μέρος που καταλαμβάνουν την ανάδειξη του προέδρου του συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων κατά την αμέσως επόμενη των εκλογών της 26ης Μαΐου 2019 δημοτική περίοδο, προσκρούουν στις διατάξεις των άρθρων 1 (παρ. 1 και 2), 4 (παρ. 1), 5 (παρ. 1), 51 (παρ. 3), 52 και 102 (παρ. 2) του Συντάγματος και, ως εκ τούτου, παραβιάζουν τις προαναφερθείσες συνταγματικές αρχές της λαϊκής κυριαρχίας, της ισότητας των όρων του εκλογικού ανταγωνισμού και της ελεύθερης και ανόθευτης εκδήλωσης του λαϊκού φρονήματος. Για τον λόγο δε αυτόν, βασίμως προβαλλόμενο, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή και να ακυρωθεί η 483/2.9.2019 απόφαση του Δημάρχου Πέλλας, κατά το μέρος με το οποίο ανατέθηκαν αρμοδιότητες στον Ε.Π. ως Πρόεδρο του Συμβουλίου Κοινότητας Αμπελιών. Κατά τα λοιπά, η αίτηση αυτή, στρεφόμενη κατά του από 25.8.2019 πρακτικού ορκωμοσίας της Δημοτικής Αρχής του Δήμου Πέλλας, κατά το μέρος που αφορά στην ορκωμοσία και ανάληψη καθηκόντων του Ε.Π. ως Προέδρου του Συμβουλίου της Κοινότητας Αμπελιών, είναι απορριπτέα ως ερειδόμενη επί εσφαλμένης προϋπόθεσης, καθόσον από το ανωτέρω πρακτικό προκύπτει ότι ο Ε.Π. περιλαμβάνεται μεν στους ορκισθέντες, σύμφωνα με την προμνημονευθείσα στη σκέψη 13 διάταξη του άρθρου 52 του ν. 3852/2010, συμβούλους της κοινότητας Αμπελιών «οι οποίοι ανακηρύχθηκαν τακτικά μέλη σύμφωνα με την υπ' αριθ. 13/2019 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Γιαννιτσών», όμως, δεν ορκίσθηκε ως πρόεδρος του συμβουλίου της εν λόγω κοινότητας. Επομένως, κατά το μέρος αυτό η κρινόμενη αίτηση είναι απορριπτέα.

18. Επειδή, στο άρθρο 95 παρ. 1 περ. α' του Συντάγματος ορίζεται ότι στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας ανήκει η ακύρωση των εκτελεστών πράξεων των διοικητικών αρχών. Περαιτέρω, με τη διάταξη του άρθρου 22 του ν. 4274/2014 (Α' 147) προστέθηκε παράγραφος 3β στο άρθρο 50 του π.δ. 18/1989, η οποία ορίζει τα εξής: «Σε περίπτωση αιτήσεως ακυρώσεως που στρέφεται κατά διοικητικής πράξεως, το δικαστήριο, σταθμίζοντας τις πραγματικές καταστάσεις που έχουν δημιουργηθεί κατά το χρόνο εφαρμογής της, ιδίως δε υπέρ των καλόπιστων διοικουμένων, καθώς και το δημόσιο συμφέρον, μπορεί να ορίσει ότι τα αποτελέσματα της ακυρώσεως ανατρέχουν σε χρονικό σημείο μεταγενέστερο του χρόνου έναρξης της ισχύος της και σε κάθε περίπτωση προγενέστερο του χρόνου δημοσίευσης της απόφασης». Με την τελευταία διάταξη δόθηκε η δυνατότητα στο Συμβούλιο της Επικρατείας, υπό προϋποθέσεις τις οποίες το ίδιο σταθμίζει, να αποκλίνει, σε εξαιρετικές πάντως περιπτώσεις, από τον κανόνα της αναδρομικής ακύρωσης και να καθορίσει μεταγενέστερο χρόνο επέλευσης των συνεπειών της ακύρωσης (βλ. ΣτΕ 4446/2015 Ολομ., 431/2018 Ολομ., ΣτΕ 2377/2022 Ολομ.).

19. Επειδή, το Δικαστήριο εκτιμώντας τις δυσχέρειες που θα ήταν ενδεχόμενο να αντιμετωπίσει ο Δήμος Πέλλας από την αναδρομή των αποτελεσμάτων της ακύρωσης στο χρονικό σημείο έκδοσης της επιδικίου αποφάσεως, κρίνει ότι συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλουν, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 50 παρ. 3β του π.δ. 18/1989, τα αποτελέσματα της ακύρωσης να ανατρέξουν σε χρονικό σημείο μεταγενέστερο της έκδοσης της ακυρούμενης αποφάσεως και προγενέστερο της δημοσίευσης της παρούσας αποφάσεως, να ορισθεί δε ως τέτοιο χρονικό σημείο η προηγούμενη ημέρα της δημοσίευσης της αποφάσεως αυτής.

20. ...

Διά ταύτα

Δέχεται εν μέρει την αίτηση.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου.

Ακυρώνει εν μέρει, σύμφωνα με το σκεπτικό, την 483/2.9.2019 απόφαση του Δημάρχου Πέλλας.

Ορίζει ως χρόνο έναρξεως των αποτελεσμάτων της ακύρωσης την προηγούμενη της δημοσίευσης της παρούσας αποφάσεως ημέρα.

Απορρίπτει την αίτηση κατά τα λοιπά.